

מאמרי
באתי לגני
תשי"ז • תשל"ז

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע
שניאורסאהן
מליובאוויטש

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה
מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה"צמח צדק"

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' ירחמיאל וזוגתו מרת רבקה לאה

ולזכות יוצאי חלציהם

מנחם מענדל, חנה העניא, אסתר ברכה,

מושקא, פריידא מרים, אלישבע

ושלמה שמואל ארי'

שיחיו לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות

יעקבסאהן

להצלחה רבה ומופלגה בטוב הנראה והנגלה

בכל אשר יפנו בגשמיות וברוחניות

ולנחת רוח יהודי חסידותי מתוך שמחה וטוב לבב

במשך המעט לעת – ללמוד פרקי המשניות של אותיות השם.

במשך המעט לעת – לעשות התועדות.

לקבוע שעה במשך המעט לעת – לבאר לבני ביתו שי' אודות כ"ק

מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועבודתו אשר עבד בה כל ימי חייו.

במשך המעט לעת – לבקר (אלו הראויים לזה) בבתי הכנסיות

ובבהמ"ד אשר בעיר לחזור שם מימרא או פתגם מתורתו של כ"ק מו"ח

אדמו"ר הכ"מ, לבאר אודות אהבת כל ישראל שלו, להודיע ולהסביר

תקנתו ע"ד אמירת תהלים, לימוד חומש עם פירש"י – ובמקומות

המתאימים – גם ע"ד לימוד התניא כפי שחלקו לימות השנה. – אם

באפשרי לעשות כל הנ"ל מתוך התועדות.

במשך המעט לעת – לבקר (המוכשרים לזה) במקום כנוסי הנוער

החרדי – ולהשתדל, ככל האפשרי בדרכי שלום, גם במקום כינוסי הנוער

שלעת עתה עדיין אינו חרדי – ולבאר להם איך שחבה יתירה נודעת להם

תמיד מאת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, לבאר להם את אשר תבע מהם והתקוה

והבטחון אשר בטח בהם, אשר סוף סוף ימלאו את תפקידם בהחזקת

היהדות והפצת התורה בכל המרץ החום והחיות שהם מסגולת הנוער.

* * *

מובן אשר, אם זהו מתאים לתנאי המקום, ימשיכו בכל הנ"ל בימים

אשר אחרי היאָרצייט ובפרט ביום הש"ק שלאחריו.

* * *

והוי"ו יחיש⁷ ביאת גואלנו והקיצו⁸ ורננו שוכני⁹ עפר, ונשיאנו, הוא

כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בעל ההילולא, בתוכם ישמיענו נפלאות וינהלנו

בדרך העולה בית אל.

מנחם מענדל שניאורסאהן

מפתח כללי

פתח דבר	iii
תוכן הענינים	iv
פרק שביעי מהמשך באתי לגני ה'שי"ת	v
ה'תשי"ז	
מכתב ליו"ד שבט	ח
פאָקסימיליא מראשי פרקים לד"ה באתי לגני	ט
רשימה הנ"ל עם הערות ומ"מ מהמו"ל	י
ד"ה באתי לגני, מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט	יב
ה'תשל"ז	
מברק ליו"ד שבט	כח
ד"ה באתי לגני, ש"ק ומוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט	כט
מכתבים הכלליים ליום היאָרצייט	נא

©

Published and Copyright 2017 by

LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

(718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5777 • 2017

Printed in the United States of America

6) הו"ו יחיש .. נפלאות: ראה אג"ק אדמו"ר הצמח צדק ע' א. אדמו"ר מהר"ש ע' א.
7) יחיש: אולי י"ל שבוה נכללת ג"כ בקשה שיהיו במדריגת זכו, וכדו"ל: זכו אחישנה (סנה' צח,
א). – הערה במכתב כד טבת תשכ"ב (אג"ק חכ"ב ע' צז).

8) ישע"י כו, יט.

9) שוכני עפר .. הוא .. בתוכם: להעיר מדו"ל שוכני עפר כו' שנעשה שכן לעפר בחייו (סוטה ה,
א. הובאה בשו"ע אדה"ז סקני"ו ס"ג). וידועה אגה"ק דאדה"ז, אשר כתב קרוב לזמן הסתלקותו: נפש
השפלה באמת לאמיתו כו'. – הערה שם.

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחי

בשעת התפללות ידלקו חמשה נרות.

אחר התפלה (בבוקר – אחר אמירת תהלים) ילמוד (יסיים) המתפלל לפני התיבה פכ"ד דכלים ופ"ז דמקואות. אח"כ יאמר המשנה ר' חנניא בן עקשיא כו' ויאדיר. בלחש – איזה שורות בתניא, קדיש דרבנן.

אחר תפלת ערבית – יחזרו חלק מהמאמר דיום ההסתלקות (ד"ה באתי לגני, נדפס בקונטרס עד⁶) בע"פ. ואם אין מי שיחזור בע"פ ילמדוהו בפנים. וכן אחר תפלת הבוקר. ולסיימו אחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה – פרק תניא. וכן לאחר תפלת מנחה.

בבוקר קודם התפלה ירים כל אחד תרומה להענינים השייכים לנשיאנו, הוא כ"ק מ"ח אדמו"ר הכ"מ, בעד עצמו ובעד כל אחד מבני ביתו שיחיו, וכן קודם תפלת מנחה.

לאחר תפלת הבוקר וחזרת הדא"ח – יקרא כל אחד פ"ג (כמובן בחגירת אבנט). אלו שזכו להכנס ליחידות, או עכ"פ לראות את פני כ"ק מ"ח אדמו"ר הכ"מ – יצייר עצמו, בעת קריאת הפ"ג, כאלו עומד לפניו. להניח הפ"ג אח"כ בין דפי מאמר, קונטרס וכו' של תורת כ"ק מ"ח אדמו"ר הכ"מ. ולשלחו (אם באפשרי – בו ביום) על מנת לקראתו על ציון שלו.

חמשה נרות .. (יסיים): ראה קונטרס ב' ניסן ה'תש"ח [סה"מ תש"ח ע' 146]², וה'תש"ט [סה"מ תש"ט ע' 74]³.

בלחש .. בתניא: כך נהג כ"ק מ"ח אדמו"ר הכ"מ.⁴

(2) ושם: כנגד נפש רוח נשמה חי' יחידה (משיחות כ"ק מ"ח אדמו"ר שליט"א). וראה שיחת יט כסלו תשי"א (תוי"מ ח"ב ע' 125): בפעם הראשונה שראיתי שמדליקים חמש נרות בעת התפלה ביאָרצייט (וכן בשנת האבלות), כשהייתי אצל כ"ק מ"ח אדמו"ר בפאָריז, שאלתי אצלו טעם הדבר, ולא השיב, ולאחר זמן אמר, שחמש הנרות הם כנגד חמש השמות שהנשמה נקראת בהם, נפש רוח נשמה חי' יחידה.

(3) ושם: א) לימוד המשניות הוא אחר אמירת שיעור התהלים שאחר התפלה. ב) פרק כד דכלים ופרק ז' דמקואות לומדים אחר סיום תפלת ערבית, סיום תפלת היום וסיום תפלת מנחה – הן במשך כל האחד עשר חודש הן ביום היאָרצייט. ג) במשך ימי האבלות, ר"ל, לומדים בגלוי רק משנה אחת. ד) הדיוק הוא לסיים הפרקים אחרי התפלה.

(4) ראה ר"ד ימי השבעה ה'ש"י ס"ט (תוי"מ ח"א ע' 6): בשנת האבלות [אחר אמו הרבנית הצדקנית מרת שטערנא שרה נ"ע], ל"ע, כשהי' הרבי מסיים: „רבי חנניא בן עקשיא כו'“, לפני קדיש דרבנן, הי' נוהג להשען על ידו ולומר משהו בלחש.

(5) נדפס לאח"ז בסה"מ תש"י ע' 109 ואילך.

בס"ד.

פתח דבר

בעמדינו שלושים יום לפני יום הבהיר יו"ד שבט הבעל"ט, יום מלאות שישים ושבע שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר, ויום הסתלקות-הילולא של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע –

הננו מוציאים לאור את המאמרים שבהם נתבאר פרק השביעי דהמשך באתי לגני ה'ש"ת (השייך לשנה זו (תשע"ז), שבה לומדים פרק הנ"ל בפעם הרביעית*): ד"ה באתי לגני, דמוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט ה'תשי"ז; ד"ה באתי לגני, דש"ק ומוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט ה'תשל"ז.

*

לתועלת הלומדים, בא גם פרק השביעי מהמשך באתי לגני ה'ש"ת (בהוספת מ"מ ע"י המו"ל); תוכן המאמרים; מכתב לקראת יו"ד שבט ה'תשי"ז; מברק לקראת יו"ד שבט ה'תשל"ז; מכתבי כ"ק אדמו"ר לקראת יו"ד שבט ה'תשי"א.

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

יום הבהיר ה' טבת, ה'תשע"ז,
„ויהי בשלושים שנה“,

מאה וחמישים שנה להסתלקות הילולא של אדמו"ר ה.צמח צדק
ברוקלין, נ"י.

(* לאחרי שנשלמו ג"פ עשרים שנה – תשי"א-תש"ל, תשל"א-תש"נ, תנש"א-תש"ע – המכוונים לעשרים הפרקים שבהמשך זה (תוי"מ סה"מ באתי לגני ח"ב ע' תקצד ובשוה"ג ב. וראה גם שם ח"א ע' vi. וש"נ).

מכתב ב'

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.

ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים, אל המקושרים או
השייכים אל כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע הכ"מ,

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

במענה על שאלת רבים אודות סדר מפורט ביום העשירי בשבט
הבע"ל, הוא יום היאָרצייט של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, הנני בזה להציע:

בשבת קדש שלפני היאָרצייט ישתדלו לעלות לתורה.

אם אין מספר העליות מספיק – יקראו בתורה בחדרים שונים, אבל
לא להוסיף על מספר הקרואים.

ישתדלו שמפטיר יהי הגדול שבחבורה – בריצוי רוב המנין – או
על פי הגורל.

יבחרו וירימו מי שיתפלל לפני התיבה ביום היאָרצייט, ונכון לחלק
שיתפלל אחד ערבית, שני – שחרית, שלישי – מנחה כדי לזכות בזה מספר
יותר גדול של אנ"ש.

להדליק נר שידלק כל המעת לעת. אם אפשר בקל – נר של שעוה.

הנני בזה: ראה ג"כ מכ' כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ע"ד היאָרצייט הראשון של אביו
כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע (חכמי ישראל בעש"ט ע' לג [ולאח"ז באגרות-קודש אדמו"ר
מהור"י צ"ח ע' קלח]).

יקראו .. אבל לא להוסיף: הוראת כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בשם אביו. ועיין שו"ת
צ"צ חאו"ח סל"ה.

של שעוה: ר"ת הקיצו ורננו שוכני ע'פר.

המראה מקומות וכו' בהערות הממוספרות – ניתוספו ע"י המו"ל.

(1) יש לציין שגם במשך השנים שלאח"ז התייחס הרבי כו"כ פעמים להוראות שבמכתב זה ע"ד
סדר ההנהגה ביום ההילולא, וצוה לפרסמן כו'.

תוכן הענינים

באתי לגני, מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט, ה'תשי"ז

ב' ענינים ביו"ד: „אזעירת גרמה“ – הביטול דהמקבל להמשפיע; וראש
לכל האותיות – התחלת ההשפעה מהמשפיע, שהו"ע הצמצום כדי שיוכל
להיות אור המתקיים.

וזהו „ביו"ד נברא העוה"ב“, דקאי על הגילוי ד„לחזות בנועם הוי“
דלעתיד, שהו"ע גילוי הפנימיות והעצמיות דלמעלה, שכדי שיוכל להיות
גילוי זה צ"ל תחלה ענין הצמצום (יו"ד). והיינו, שמצד סדר ההשתלשלות
היו"ד היא באופן של נקודה בלבד, ולאח"ז צ"ל ה"א ראשונה (השערת כלי
המקבל), וא"ו (המשכת הקו) וה"א אחרונה (שטח המקבל), וע"י עבודת בני"י
בקיום התומ"צ פועלים שמהיו"ד יהי נברא עוה"ב, דהיינו שלא יהי באופן
של נקודה בלבד אלא בהתרחבות והתפשטות.

ענין זה נמשך ומתגלה ע"י היו"ד דספירת היסוד (ענין הג' שביו"ד) –
„כי כל בשמים ובארץ“, „דאחיד בשמיא וארעא“, חיבור המשפיע והמקבל,
כיון שספירת היסוד מגעת עד למעלה מעלה ועד למטה מטה.

כ"ז – בסטרא דקדושה (אות ד', לשון דיבור, גילוי דבר הוי' כפי שיהי'
לעת"ל), אבל בלעו"ז (אות רי"ש) אין ספירת היסוד המחבר („ולרש אין כל“),
ע"ד שבזמן הגלות ענין הדיבור הוא בתכלית ההעלם, דהיינו שה"א אחרונה
דשם הוי' (מלכות, דיבור) מתרחק מאות וא"ו שמורה על ההמשכה מלמעלה
(„נאלמתי דומי' החשיתי“ – ר"ת „נדה“, אותיות נד ה'), היפך ענין החיבור
שע"י ספירת היסוד.

וזהו שיעקב אמר „יש לי כל“ („דאחיד בשמיא וארעא“), אבל עשו אמר
„יש לי רב“ (ריבוי והתחלקות). וגם ריבוי זה אינו אלא מיעוט („מאן דאיהו
רב איהו זעיר“), כיון שאין לו אלא השפעה גשמית בלבד, חיצונית
דחיצוניות. ואדרבה – ריבוי הגשמיות גופא פועל בו קטנות, כאדם הרודף
אחר מותרות ועי"ז נחסר בענינים הגשמיים הדרושים לו.

ריבוי ההשפעה לקליפה פועל אצלם ישות יותר, כי אף שההשפעה היא
מהקדושה, מ"מ אינו מתאחד עמהם אלא נמצא בתוכם בבחי' גלות, כיון
שחסר אצלם הענין ד„אזעירת גרמה“, ולכן אינם כלים לאלקות

יב

באתי לגני, ש"ק ומוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט, ה'תשל"ז

„ביו"ד נברא העולם הבא“ – קאי על יסוד אבא, הנמשך ומתלבש ביסוד
ז"א („כי כל בשמים ובארץ“), והוא היו"ד הנמשך באחורי הדל"ת (מלכות
„דלית לה מגרמה כלום“), שהוא החילוק בין אות דל"ת (שהוא בקדושה)
לאות רי"ש (שהוא בלעו"ז).

תוכן הענינים

והטעם להמשכה זו – כי ענין הביטול (דל"ת) הוא הכנה בשביל הגילוי הבא לאחריו, כדמצינו שתכלית הצמצום היא בשביל המשכת הקו (כשם שתכלית הביטול דהאדם למטה הוא לעשות לו ית' דירה בתחתונים ע"י התומ"צ). וענין זה הוא בעיקר בצמצום הראשון, שהוא בדרך סילוק לגמרי, כדי שיוכל להיות התהוות הכלים שמקבלים בתוכם את אור הקו, ועד שאח"כ מקבלים בתוכם גם את אור הבל"ג.

וכן בעבודת האדם: גם בהעבודה שבבחי' אחור (אחרי הוי' אלקים תלכו), העבודה שמצד עולמות בי"ע, עולמות בפשיטות ואלקות בהתחדשות, בדוגמת האור הנמשך ע"י הצמצום) מאיר בחי' הפנים (העבודה שמצד עולם האצילות, שהו"ע הגילוי), דהיינו שהנתינת כח לעבודה זו היא ע"י ההתבוננות שמצד פנימיות נפשו הוא תמיד בבחי' פנים.

וכן בנשמות: גם בנשמות דבי"ע ישנו בפנימיות הלב בחי' אחד, שנמשך להם מבחי' אחד שבאצילות (כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד").

וכן בתורה: ע"י לימוד התורה שבבחי' ירושה (דהיינו שממשיך בחי' שלפי ערך יגיעתו, דאף שגם ענין הירושה אינו מה שמרויח ע"י יגיעתו, מ"מ יש לו שייכות לענין זה) נותנים לו מלמעלה גם בחי' מתנה שבתורה (המשכה שלמעלה ממדידה והגבלה). ובכללות – זהו החילוק שבין גליא דתורה (אחור שבתורה) ופנימיות התורה (פנים שבתורה), ובחי' פנים שבתורה מאירה גם בבחי' אחור (וזהו שנענש דוד על שקרא את התורה בשם "מירות", כי ישנה בחי' התורה שלמעלה מזה, והיא נמשכת גם למטה). ועד"ז צ"ל גם בהעבודה שלפני לימוד התורה (ברכו בתורה תחלה"), שגם בהעבודה שבבחי' יחודא תתאה צ"ל מזמן לזמן העבודה בבחי' יחודא עילאה (הקשורה עם לימוד פנימיות התורה), שהיא הנותנת קיום להעבודה שבבחי' יחודא תתאה.

וזהו כללות ענין המשכת שכינה בתחתונים (שהוא כללות נקודת מאמר ההילולא), שלעת"ל יהי' גילוי פנימיות ע"ק, וענין זה נעשה ע"י מעשינו ועבודתנו במשך זמן הגלות, בכח פנימיות התורה

אנ"ש ותלמידי התמימים, וכל הנוטלים חלק בדרכי החסידים והחסידות עמדו הכן כולכם, אתם נשיכם בניכם ובנותיכם, לקבל ברכת הוי' בשפעת חיים ופרנסה טובה ונחת מיוצאי חלציכם, אשר ישפיע השי"ת לכם ולנו על ידי התעוררות רחמים רבים ממקור הרחמים והחסדים האמיתים, ע"ד מכניסי רחמים, אשר יעורר כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ בעל ההילולא, וברוכים תהיו בכני חייא ומזונא רויחא.

מנחם מענדל שניאורסאהן

מכתבים הכלליים ליום היואָרצייט

מכתב א'

ב"ה, ראש חודש שבט, ה'תשי"א.
ברוקלין, נ.י.

אל אנ"ש, תלמידי התמימים וכל הקרובים
לחסידות וחסידים די בכל אתר ואתר,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת בא יום הגדול והקדוש הוא יום עשירי בשבט, יום הילולא
של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע הכ"מ – הנני לעורר אודות
מאמרו שנתן להדפיס ליום ההסתלקות, הוא ד"ה באתי לגני – יו"ד שבט
תשי"א,

אשר בטח תלמדו אותו בליל ויום ההילולא.

ובלשון נשיאנו במכתביו (קונטרס ג', קונט' לו²):

מסוגל הוא היום הזה להתקשר בעץ החיים, אשר כאו"א מאנ"ש
יזכה שיאיר עליו ועל כל ב"ב שיחיו זכות כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר
מסר ונתן נפשו הק' עלינו להדריכנו במעגלי צדיקי יסוד עולם הוד כ"ק
אבותינו רבותינו הק' זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע להושע בבני חייא ומזונא
רויחא.

אנ"ש ותלמידי התמימים יחיו, התעוררו ובאו לחצרות ה', בבתי
כנסיות ובתי מדרשות, אל התפלה ואל למודי השיעורים ברבים, והתועדו
באהבת רעים לחזק את הלמודים בתמיכת לומדי תורה ועוסקים בעבודת
השי"ת.

[פרק שביעי מהמשך באתי לגני ה'שי"ת]

ז) והנה האות יו"ד שבאות ד' מה שבזה מתחלק תמונת הדלי"ת
מתמונת הרי"ש הוא מאחוריו דוקא, והיו"ד אם שהוא אות
זעירא מכל האותיות הנה הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחלתו
אות יו"ד¹, והוא מה שביו"ד נברא העולם הבא², דעל זה אומר³ כי כל
בשמים ובארץ ותרגם⁴ דאחיד בשמיא ובארעא, שהיא ספירת יסוד⁵
שבחינת המלכות מקבל ממנה, ומה דאחיד בשמיא ובארעא, הנה שמים
וארץ, שמים אש ומים, בחינת חו"ג, וארץ בחינת מלכות, והוא שע"י
ספירת היסוד הוא יחוד חו"ג ומלכות, אבל ולרש אין כל⁶, דבאות רי"ש
אין כל בשמים ובארץ, שאין להם ספירת היסוד המחבר, וגם הדיבור הוא
בא בתכלית ההעלם וההסתר, וכמ"ש⁷ נאלמתי דומי' החשתי כו', דגם
הדיבור בא בתכלית ההעלם, להיות דהאור וחיות המחי' את הסט"א הוא
הארה דהארה חיצוני' דחיצוני', ובא בתכלית ההעלם. וזהו דיעקב אמר
יש לי כל⁸ ועשו אמר יש לי רב⁹, דבקדושה שהוא בחינת ומדריגת יעקב
אמר יש לי כל, בחינת כל דאחיד בשמיא ובארעא, אבל בעשו שהוא
קליפה וסט"א אמר יש לי רב, שהוא אין לו בחינת כל המחבר כיעקב,
כ"א רב שהם ריבוי השפעות גשמי'. וכמאמר רב מתיבתא* מאן דאיהו
זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר, דבקדושה דאיהו זעיר דאזעירת
גרמא, וכמ"ש¹⁰ מי יקום יעקב כי קטן הוא, איהו רב בגילוי בחינת כל,
וכמאמר רב מתיבתא: זח"א קכב, ב. זח"ג קסח, א.

- 1) ראה גם אגרות-קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ט ע' תפה.
- 2) מנחות כט, ב. ב"ר פי"ב, י.
- 3) דברי הימים-א כט, יא.
- 4) הובא בזהר ח"א לא, א. ח"ב קטז, א. ח"ג רנז, סע"א.
- 5) ראה זח"א שם. ובכ"מ.
- 6) שמואליב יב, ג.
- 7) תהלים לט, ג.
- 8) וישלח לג, יא.
- 9) שם, ט.
- 10) עמוס ז, ב. ה.
- 11) תהלים לד, יא.

1) קונטרס ג: סה"מ קונטרסים ח"א ע' 76. ולאח"ז באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ב ע' קסו (המור"ל).
2) קונטרס לו: סה"מ קונטרסים ח"ב שצז, ב. ולאח"ז באג"ק שם ח"ד ס"ע רעח ואילך (המור"ל).

(וכו') קאתי מר דא מלכא משיחאי (גילוי בחינת פנימיות ע"ק, עיקר שכינה, בתחתונים).

(יד) **וזהו** (המשכת בחינת פנים באחור, ע"ד היו"ד בהדלי"ת) ג"כ כללות נקודת המאמר דבעל ההילולא, שהתחלתו הוא בבאתי לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי בתחילה דעיקר שכינה בתחתונים היתה, ומוכן דמ"ש (במדרש) עיקר שכינה, הכוונה היא פנימיות השכינה¹⁵², ששייכת להפנימיות דלמעלה עד לבחינת פנימיות ע"ק. ובחינה זו צ"ל בתחתונים דוקא, וזה נעשה ע"י עבודת האדם, עד שע"י העבודה פועלים כמו שממשיך בסיום המאמר¹⁵³ כה שמעמידים צבאות ה', ופותחים האוצרות הכמוסים, וכל הון יקר שבהאוצרות אשר אספו אבותיו והמלך בעצמו מחלקים אותם לאנשי הצבא ע"י פקידי החיל וראשי הצבא, שזה קאי, בכללות, על ראשיכם לשבטיכם, ראשי ונשיאי ישראל בכל דור ודור, דאפתטותי דמשה בכל דרא ודרא¹⁵⁴ עד לנשיא דורינו בעל ההילולא, והקיצו ורננו שוכני עפר¹⁵⁵ והוא בתוכם ויוליכנו קוממיות לארצנו בקרוב ממש, לקבל פני משיח צדקנו שילמד תורה את כל העם כולו¹⁵⁶, פנימיות התורה, ובעגלא דידן.

(כד) שזהו מדה כנגד מדה, כידוע¹⁴⁹ דענינו של משיח הוא יחידה, וכן פנימיות התורה היא ג"כ בחינת היחידה שבתורה. ועד"ז גם העבודה אז תהי' מצד בחינת יחידה שבנפש [שאז הפדי' היא באופן של שלום, וכמ"ש¹⁵⁰ פדה בשלום נפשי וגו', שכתוב זה הוא מהשיעור תהלים דיו"ד שבת, וכמו שנת"ל בהמאמרים הקודמים¹⁵¹ בארוכה].

(כה) ויהי רצון שכן תהי' לנו.

149) ראה קונטרס ענינה של תורת החסידות ס"ה הע' 36. ס"ו הע' 43.

150) תהלים נה, יט.

151) ד"ה פדה בשלום דיו"ד כסלו (סה"מ תשל"ז ע' 78 ואילך) וכ' כסלו (שם ע' 101 ואילך), ד"ה קטנתי די"ט כסלו (שם ס"ע 89 ואילך).

152) ראה ג"כ ד"ה באתי לגני תיש"א פ"א (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' ז ואילך).

153) פרק י.

154) זח"ג רעג, א. תקו"ז תס"ט קיב, א. קיד, א. תניא פמ"ב.

155) ישעי' כו, יט.

156) לקו"ת צו יז, א. שער האמונה פנ"ו.

אבל מאן דאיהו רב דיש לו רב איהו זעיר, דלרש אין כל, והוא רק בהשפעה גשמי'. וזהו דכתיב¹¹ כפירים רשו ורעבו, ופי' בזהר* שקאי על ע' פרי החג, וזהו כפירים רשו, שהם הולכים ומתמעטים. וידוע דע' פרים הם נגד ע' שרים¹², דההשפעה גשמי' נק' רשו שהוא בחי' עני כו'. ובמק"מ איתא דקליפה וסט"א נק' פרים¹³ ושניהם אמת, דלהיות כללות החיות שמחי' אותם הוא רק הארה דהארה מהארת הקדושה, ולכן ההשפעה הוא בתכלית ההעלם וההסתר שהוא השפעה חיזוני' דחיזוני'. וזהו שזה גופא עושה אותם בכחי' ישות יותר, וכמו פרעה שאמר¹⁴ לי יאור ואני עשיתיני¹⁵, שזהו היפך האמת ממש, דהאמת הוא שנתברך בברכתו של יעקב (וכדאיתא בפרש"י ע"פ¹⁶ ויברך יעקב כו'), ופרעה הוא אותיות הערף¹⁷, הנה עוד כיחש והי' כפוי טובה לאמר לי יאורי כו', והיינו שע"י ההשפעה ה"ה נעשה בבחינת יש יותר.

קיצור. ימשיך דהיו"ד שבאחורי הד' הוא כל דאחיד, יש לי כל. לר"ש אין כל. יש לי רב דקליפה גורם הישות.

11) פ"י בזהר: ח"ג רנט, א.

12) ראה סוכה נה, ב. זחר ח"ב קפו, א. ח"ג נד, סע"ב (תוספתא). קג, ב (רע"מ).

13) פרים: בכת"י 830 שממנו נרפס המאמר בשנת ה'שי"ת: רשים. וראה אוה"ת תרומה ע' א'תקיד. סה"מ תרל"ג ח"א ע' קנג. תרנ"ח ע' ריב.

14) יחזקאל כט, ג (ושם: יאורי. וכן הוא בסיום הסעיף כאן ולקמן בהמשך סי"ג וסט"ו).

15) ראה לקו"ש חכ"א ע' 40 ובהערה 33 שם.

16) ויגש מז, י.

17) לקוטי תורה להאריז"ל וישב לט, מ (ד"ה ויהי כו' עתה נבאר סוד יוסף). ר"פ שמות.

צ"ל עבודתו בבחינת יחו"ע, בכדי שיהי' קיום לעבודתו בבחינת יחו"ת צ"ל נתינת כח והארה ע"ז מהעבודה שבבחינת יחו"ע. ובחינת יחו"ע מאירה בבחינת יחו"ת. ובחינת יחו"ע (הנותנת כח לקיום העבודה שבבחינת יחו"ת) קשורה עם לימוד פנימיות התורה, כמבואר שם¹⁴² דענין פנימיות התורה הוא כמ"ש¹⁴³ דע את אלקי אביך, והיינו לידע גדולתו וכו' ועי"ז נעשה (כסיום הכתוב) ועבדהו בלב שלם, שהעבודה היא בשלימות (שזהו כנ"ל דבחינת פנים דתורה (פנימיות התורה) קשורה עם בחינת פנים שבעבודה, העבודה שבבחינת יחו"ע).

יג) ובכללות, זהו (שבחינת פנים יומשך גם בבחינת אחר) שתכלית הכוונה הוא שיהי' עיקר שכינה בתחתונים. וכמבואר בפע"ח¹⁴⁴ דכל מעשינו ועבודתינו בזמן הגלות מגיעים רק בבחינת חיצוניות ע"ק, ולע"ל יהי' גילוי בחינת פנימיות ע"ק. אמנם אעפ"כ הנה מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות ממשיכים השכר דימות המשיח ושלאח"ז¹⁴⁵, שכללות ענינו הוא כמ"ש¹⁴⁶ ולא יכנף עוד מוריק, ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו גו'¹⁴⁷ עד שיהי' בבחינת פנים בפנים, שבחינת פנימיות ע"ק יהי' בגלוי. ומה שפועלים עתה כן הוא ע"י שבזמן הגלות ישנו הנתינת כח דבחינת פנימיות התורה (שמצד בחינת פנימיות ע"ק), דטועמי' חיים זכו¹⁴⁸. ופנימיות התורה מביאה להעבודה בבחינת ביטול במציאות, שזה מביא לעבודה שכללות ענינה הוא יחו"ע, שעבודה זו קשורה עם פנימיות הנשמה, וכמבואר בכ"מ, וזהו הכנה קרובה שיומשך בדומה לזה (לעבודה זו), במדתו של הקב"ה שהיא מדה כנגד מדה¹³¹, והיינו שע"י יפוצו מעינותיך חוצה דוקא (בחינת פנימיות התורה שמצד בחינת פנימיות ע"ק כו' המביאה לעבודה שמצד פנימיות הנשמה

כג) והיינו גילוי תורת הבעש"ט, והנשיאים שלאחריו עד בעל ההילולא.

(142) בקונטרס עה"ח פי"ג.

(143) דברי הימים"א כח, ט.

(144) ש' הק"ש פט"ו.

(145) תניא פל"ז.

(146) ישעי' ל, כ.

(147) שם מ, ה.

(148) ראה לקו"ש חט"ו ע' 282. וש"נ.

ב"ה. נוסח המכתב שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח לכו"כ מאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל לקראת יו"ד שבט, ה'תשי"ז

ב"ה, ט' שבט, תשי"ז
ברוקלין.

שלום וברכה!

בערב שבת קודש, יום ההילולא של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע, אשר זוכה הוא לפעול בעניניו הקדושים,

יהי רצון שזכות זה יעמוד לו ולכל ב"ב שיחיו בהמצטרך להם הן בגשמיות והן ברוחניות, וירבה אומץ בעבודתו הק' האמורה, ויהי רצון שיהי' בהצלחה מופלגה, ההעלמות וההסתרים הולכים ופוחתים, והטוב והקדושה והאור הלוך ומוסיף, עד כי יפוצו המעינות חוצה במילואם, ולילה (דגלות הנמשל ללילה) כיום יאיר.

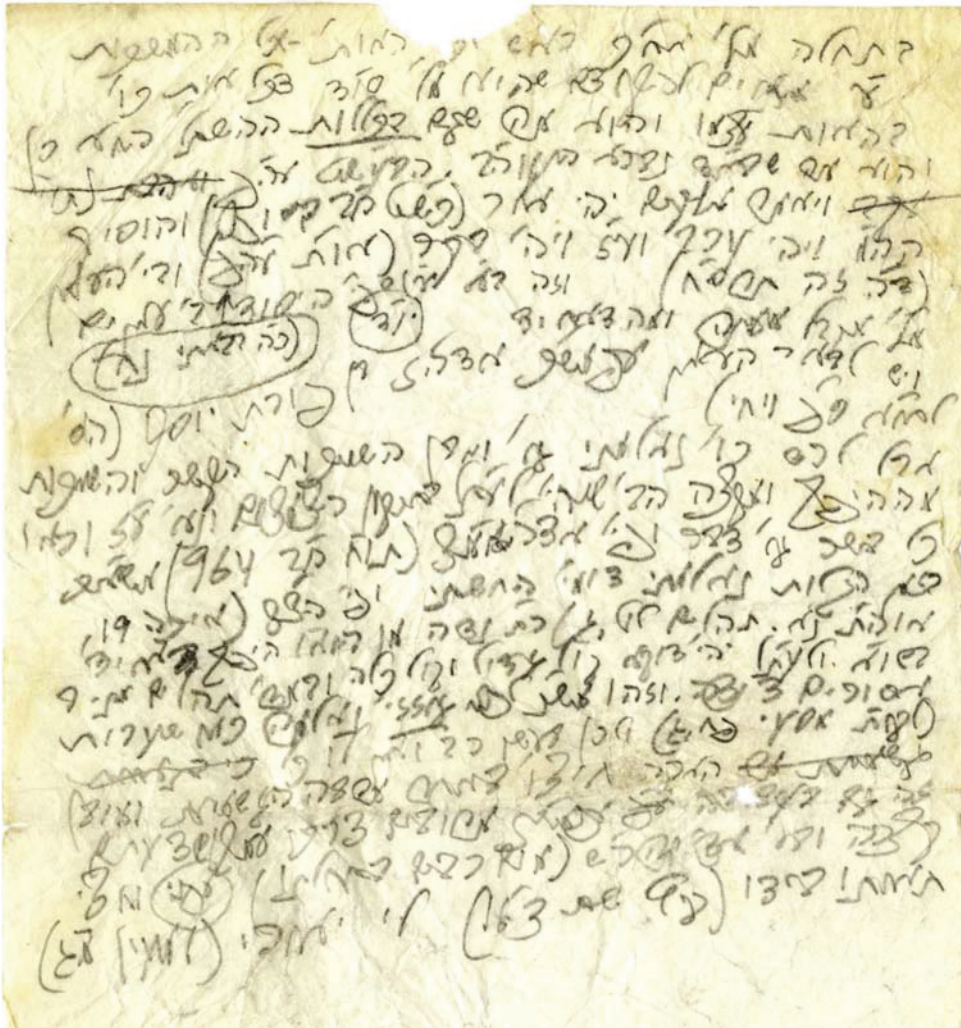
בברכת הצלחה ולבשו"ט,

מ. שניאורסאהן

(גליא דתורה) מתאחדת עם בחינת הפנים שבה (פנימיות התורה). וזהו מה שרוד נענש בשכחה דוקא, כי אין שכחה לפני כסא כבודך, מצד בחינת הפנימיות אין שייך השכחה. דכשהאדם שקוע (ליגט) בפנימיות נפשו באיזה ענין אז אין שייך שישכח ע"ז, כ"א דוקא כשמסירתו אל הענין הוא בבחינת אחר, בבחינת אחר דשימת לבכו. ולכן נענש בשכחה, מדה כנגד מדה. להיות שבתורה שיבח בחינת האחר, בחינת זמירות שבה בלבד. ולכן הי' עונש השכחה במצות נשיאת הארון בכתף, להיות שענינה שעי' (הלוחות שב) תורה הנה בחינת פנים ואחר (שבתורה) מתאחדים באופן שהם כולו פנים, כנ"ל דכתובים גר' מזה ומזה גר'.

(יא) **והנה** לימוד התורה צ"ל בהקדמת (בלשון הגמרא¹³⁶) ברכו בתורה תחילה, היינו עבודת האדם לפני התורה. שזהו מה שאבא בנימין הי' מתפלל על תפלתו שתהא סמוכה למטתו¹³⁷, שהטעם לזה הוא, כמו שמבאר כ"ק אדמו"ר הזקן¹³⁸, בכדי שלימוד התורה שלו יהי' לאחר התפלה, דהתפלה שלפני לימוד התורה היא בדוגמא להענין דברכו בתורה תחילה, ברכו (מלשון המשכה) בתורה כו'. ומזה מובן, דכמו שבתורה, הנה בחינת פנים מאירה גם בבחינת אחר (כנ"ל בארוכה) הנה עד"ז צ"ל בהעבודה (דתפלה) שלפנ"ז, בהעבודה דיחור"ע ויחור"ת.

(יב) **והענין** הוא, כמבואר בקונטרס עה"ח¹³⁹ בארוכה, דהעבודה שמצד יחור"ת היא בבחינת אחרי הוי' אלקיכם תלכו, והעבודה שמצד יחור"ע היא בבחינת ביטול במציאות (היינו דבחי' יחור"ע ויחור"ת הם בחי' פנים ואחר בעבודה). והנה¹⁴⁰ התורה על הרוב תדבר, ובפרט בזמן הגלות, הנה עיקר העבודה היא בבחינת יחור"ת (אחרי הוי' אלקיכם תלכו), אבל גם אז צריך להיות זכירה דהעבודה שבבחינת יחור"ע [זכירה בדוגמת הזכירה דעמלק. דעמלק הוא אותיות מלק, מלשון ומלק את ראשו ממול ערפול⁸³], והיינו דמקום יניקתו הוא בבחינת אחר וענינו לפעול השכחה (כנ"ל דענין השכחה הוא מצד בחינת האחר). ולכן מזהיר הכתוב בנוגע אליו במיוחד זכור ואל תשכח¹⁴¹. שמזמן לזמן עכ"פ

(136) נדרים פא, א. ב"מ פה, ב.

(137) ברכות ה, ב.

(138) לקו"ת ברכה צו, ב. וראה שם ואתחנן ד, א.

(139) פ"ו.

(140) שם פ"ז ואילך.

(141) תצא כה, יד"ט. וראה תו"א פה, א ואילך.

(י) וזהו גם כן הביאור במ"ש¹²⁵ זמירות היו לי חוקיך בכית מגורי, ואמרו רז"ל¹²⁶ שנענש דוד על זה. וכמבואר בלקו"ת¹²⁷ ובתורה אור¹²⁸ ובכ"מ¹²⁹ הטעם, שמה שנענש על שקרא את התורה זמירות הוא משום שאע"פ שתורה היא בבחינת זמירות, אמנם ישנה בחינת התורה שלמעלה מזה, שיר, ועד שבאי"ע למעלה יותר, שהיא בחינת שעשועים לפניו, בחינת שירו של הקב"ה ונעלמה מעיני כל חי¹³⁰ שזהו בחינת פנימיות התורה. ובחינה זו שבתורה, שהיא בבחינת שעשועים לפניו, ה"ה למעלה מכל מדוה"ג, באי"ע למעלה מבחינת זמירות דתורה, אבל אעפ"כ היא נמשכת גם למטה, ולכן נאמר לדוד שזמירות קרית להו (ששיבח את התורה להיותה זמירות) בתמי", כיון דבתורה ישנה בחינה שבאי"ע למעלה יותר מבחינת זמירות, בחינת שעשועים לפניו, בחינת שיר וטעמים שבתורה. ובזה יובן מה שנענש בשכחה דוקא, והשכחה היתה בענין נשיאת הארון בכתף, שעונש זה הי' מדה כנגד מדה¹³¹. והענין הוא, דענין הארון הוא שבו היו הלוחות וכמ"ש¹³² אין בארון רק שני הלוחות. וענין הלוחות הי' שלא הי' בהם ההתחלקות דפנים ואחור, כדאיתא בירושלמי¹³³ עה"כ¹³⁴ כתובים משני עבריהם מזה ומזה גו', שמכל צד היו יכולים לקרותם, מד' עבריהם כו', והיינו ש(הי' כולו פנים ו)לא הי' בו התחלקות דפנים ואחור. וזהו גם ענין מצות נשיאת הארון בכתף, שענינה לחבר את הכתף, והיינו בחינת אחור, להארון, בכדי לבטלה ע"ז אל הארון (שבו היו הלוחות), בדוגמא לכמו שהוא בהלוחות שבארון עצמו, דאע"פ דמגילה כתובה פנים ואחור¹³⁵ מ"מ ע"י הלוחות שבארון בחינת פנים ואחור (שבהמגילה) מתאחדים עד שנעשים אחד (בחינת פנים), ועד"ז הו"ע חיבור הכתף אל הארון (שבו הלוחות). ומהתאחדות בחינת פנים ואחור שע"י הלוחות, צריך להמשיך כן גם בלימוד התורה, שבחינת אחור דתורה

[בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט, ה'תשי"ז*]

בתחלה מלי' אח"כ ראש לכל האותי' — שכל ההמשכות ע"י מתאים להקודם שהוא מלי' סו"ד דכל אות כו' בהאות עצמו. והוא מה שגם בכללות ההשתל' הוא כן, והוא מה שביו"ד נברא העוה"ב. הבעש"ט עה"פ ויאמר אלקים יהי אורי' (כש"ט ח"ב בסופו), והוסיף הה"מ ויהי ערב ועי"ז ויהי בקר³ (אור"ת עה"פ).

ובי' הענין⁴ (ד"ה זה תרס"ח)

וזה⁵ בא ע"י יו"ד ספ"י היסוד (כ"ה בבאתי נח"ו) בי' ענינים⁶ מלי' מקבל ממנה ומה דאחיד.

ויש לבאר הענין⁸ עפמש"כ אדה"ז בן פורת יוסף (הוס' לתו"א ר"פ

ויחי)

אבל⁷ לרש כו' נאלמתי גו'

ויובן השייכות הקשר והשייכות⁹ מההיפך ומקצה הבי' שיהי' לעת"ל בתיקון הצמצום, ונא' ע"ז וראו כל בשר גו' דבר, ופי' אדהאמ"צ (תו"ח ח"ב 964), משא"כ בזמן הגלות נאלמתי דומי' החשתי, ופי' הצ"צ

(* הרשימה שלפנינו — נעתקה מגוכתי"ק אדמו"ר — ראשי פרקים למאמר ד"ה באתי לגני דיו"ד שבט ה'תשי"ז.

(1) ראה פ"ב דהמאמר, שהאות יו"ד (שבאות ד' מאחוריו) — שמורה על הביטול ואזעירת גרמה, שזוה"ע מלכות דאצילות — עם שהוא אות זעירא מכל האותיות, הנה הוא ראש לכל האותיות, והיינו, שכל ההמשכות באים על ידו כו'.

(2) שע"י שם אלקים שהוא מדת הגבורה שמצמצם האור, אזי יהי' אור המתקיים שיוכל העולם לסובלו.

(3) כי מן הערב שהוא הצמצום נעשה ונתהווה הבוקר.

(4) דביו"ד נברא עוה"ב — תוכן פ"ג"ד דהמאמר.

(5) הענין דביו"ד נברא עוה"ב — נמשך ומתגלה ע"י היו"ד דספירת היסוד

(6) בד"ה באתי לגני תרנ"ח.

(7) ישש בה (ביסוד) בי' ענינים: (א) המלכות מקבלת ממנה, (ב) דאחיד בשמיא ובארעא: יחוד חו"ג (שמים — אש ומים) ומלכות (ארץ) — התחלת פ"ה דהמאמר.

(8) המשך פ"ה דהמאמר.

(9) וכל זה הוא באות ד' שמסטרא

דקדושה, משא"כ בסטרא דלעו"ז, אות ר', עו"ג יולרש אין כל". ועוד זאת, שאות ד' הוא גם מלשון דיבור, משא"כ בלעו"ז הדיבור הוא בתכלית העולם וההסתור — נאלמתי דומי" (התחלת פ"ו דהמאמר).

(10) דהעלם והסתור הדיבור להענין ד"לרש אין כל" (המשך פ"ו דהמאמר).

(125) תהלים קיט, נד.

(126) במדבר"ר פ"ד, כ. סוטה לה, א.

(127) במדבר יה, ג.

(128) מקץ לא, סע"ג ואילך.

(129) וככה שם. ועוד.

(130) איוב כח, כא.

(131) סנהדרין ז, סע"א. וראה סוטה ה, ב ואילך.

(132) דברי הימים"ב ה, י.

(133) שקלים פ"ו ה"א.

(134) תשא לב, טו.

(135) ראה עירובין כא, א.

(איכה 19, אוה"ת נא. תהלים לט, ג) ר"ת נדה¹¹ מן הוא"ו, היפך דאחיד בשו"א¹². ולעת"ל יהי' דוקא קול גדול וקול כלה ובמד' תהלים מתיר אסורים דנדה¹³. וזהו מש"כ לפני גוזזי' נאלמה¹⁴, כמו שערות (לקו"ת מסעי פח, ג).

ולכן בעשו רב¹⁵, ואין לו כל, הארה חיצו' ביותר¹⁶, מרבה הגשמיות. ומובן זה גם בעבודה, עפמש"נ מרובים צרכי עמך מפני שדעתם קצרה, ובי' אד' מהר"ש (מים רבים בתחלתו). וחצי תאותו בידו (קיץ ש"ת 153)¹⁷. לי יאורי¹⁸ (ומעין מ"ג).

כח"ב דתהו כו'. ואמנם ענין המתנה הוא מה שלא בא ע"י פעולתו כלל כו'. ובנמשל הוא כו' מה שאין אתעדל"ת מגיע לשם א"כ ההמשכה משם זהו מתנה. וזהו משארז"ל¹¹⁹ ג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה, ולכאורה צלה"ב הלא ארז"ל כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, וע"כ לא ימצא בעולם שעה א' פנוי' שלא ילמדו באותו זמן כלל, שיש מי שאין לו פנאי ביום ולומד כלילה, ועיקר הלימוד הוא ביום כמאמר¹²⁰ אן פועלי דיממא אן, ומ"מ אמרו ג"כ¹²⁰ לא אברי לילה אלא לגירסא, ונמצא כי כל היום וכל הלילה לא ימצא שעה א' פנוי' שלא ימצא א' מישראל שלא ילמד בעת ההיא, וא"כ הקב"ה קורא ושונה כנגדו, ומה"ע מה שג' שעות ראשונות הקב"ה יושב ועוסק בתורה כו'. גם לשון יושב ועוסק בתורה מהו כו'. אך הענין הוא כנ"ל דמ"ש כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו, היינו שנמשך לפי"ע יגיעתו ועבודתו, שזהו דיוק הלשון כנגדו, והיינו שהוא בחינה שבמדוה"ג. משא"כ מ"ש ג' שעות ראשונות קאי על ההמשכה [שלמעלה ממדוה"ג לגמרין] שנמשך בבחינת מתנה מלמעלה גם שלא ע"י אתעדל"ת כו' ולכן נאמר ע"ז יושב, בדוגמת השפלת היושב [שבעת ישיבתו נשפל ראשו למטה], ועוסק בתורה. וג' ראשונות קאי על בחינה שלמעלה ממדוה"ג בדוגמא להג"ר שמוכא בספרי קבלה בכ"מ. ומ"מ גם בחינה זו שלמעלה מאתעדל"ת כלל נמשכת ע"י שתחילה ישנה היגיעה והירושה שנת"ל [וזהו"ע תלמודו בידו¹²¹], שע"י נותנים לו במתנה גם בחינה זו. ובכללות, הנה זהו כללות החילוק שבין גליא דתורה לפנימיות התורה. דגליא דתורה היא בחינת התורה שבאה במדידה והגבלה, וכדאיתא בגמרא מנחות¹²² שאפשר להיות מציאות שילמד אדם כל התורה כולה, הרי דישנה בחינה בתורה הבאה בהגבלה. ואעפ"כ נאמר¹²³ ארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ועוד יותר, ואהי' אצלו גו' שעשועים גו' לפניו¹²⁴ שזה קאי על בחינת פנימיות התורה. וזהו"ע בחינת פנים ואחור דתורה, היינו בחינת פנימיות וגליא דתורה, ובחינת פנים דתורה מאירה גם בבחינת אחור. ומכ' בחינות אלו דפנים ואחור שבתורה נמשך אח"כ למטה בנשמות ב' הבחינות פנים ואחור וכן מה שבחינת פנים דנשמות מאירה בבחינת אחור.

(11) נד ה' מן הוא"ו (היינו, שאות ה' אחרונה, ספירת המלכות, מתרחקת מאות ו' שמורה על ההמשכה מלמעלה, וע"ז מתעלם הדיבור.
(12) = בשמיא וארעא (חיבור הוא"ו — ז"א, שמים — עם הה"א — מלכות, ארץ).
(13) הערה ט' בסוף פ"ו דהמאמר.
(14) היינו, שהדיבור הוא בבחי' שתיקה
(15) ראה פ"ו דהמאמר, שעיקב אמר "יש לי כל", ועשו אמר "יש לי רב".
(16) והיינו, שבלעו"ז, מאן דאיהו רב, איהו זעיר — שמקבל רק הארה חיצונית ביותר, השפעה גשמית בלבד.
(17) ראה הערה יא בספ"ז דהמאמר.
(18) ראה פ"ח דהמאמר.

(119) ע"ז ג, ב.
(120) עירובין סה, א.
(121) פסחים נ, א.
(122) צ"ט, ב.
(123) איוב יא, ט.
(124) משלי ח, ל.

וענין התקן עצמך ה"ז ע"י עבודה דוקא שכאשר יעבוד בטוב, אזי טיב עבודתו אשר עבד בה יגיע לו וכשאין העבודה כ"כ לא יש אצלו, שז"ע מה שמזרז לומר התקן עצמך ללמוד לפי שאינה ירושה הבאה בהכרח, וגם אינו מתנה שנותנים גם אם לא עבד כ"כ, כ"א התקן עצמך ליגע את עצמך בלימוד התורה שע"י יצליח לו כו'. וענין מה שהתורה נקראת כלה זהו ג"כ ענין אחר כו'. והענין הוא¹¹³ דהנה קיום התורה א"א כ"א ע"י יגיעה עצומה כו' וכמארז"ל¹¹⁴ יגעת ומצאת תאמין, לא יגעת ומצאת אל תאמין כי בלתי היגיעה א"א למצוא דברי תורה, וכענין אמרם התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך שתאמר שתבוא גם בלתי יגיעה כלל כו' ולפי"ע העבודה אשר יעבוד בלימוד התורה לפי"ע זה יגדל בהבנת התורה והמשכת אלקות שנמשך ע"י לימודו ויגיעתו בתורה כו' וע"ז הוא שארז"ל¹¹⁵ כל הקורא ושונה הקב"ה קורא ושונה כנגדו שממשך המשכת אלקות בתורה, ובבחינת המשכה זו נקראים נשמות ישראל בשם חתן והתורה נקראת כלה כו' ומה שהקב"ה קורא ושונה זהו כנגדו דוקא, היינו ע"י שהאדם קורא ושונה. וענין ירושה ומתנה הוא¹¹⁶ דהנה כל ענין מעשה המצוות [דגדול לימוד שמביא לידי מעשה¹¹⁷] שנתלבשו בדברים גשמיים הוא בכדי לברר ניצוצות דתוהו שנפלו בשבה"כ [שהם אורות מרובים, בכמות ובאיכות], וע"י בחינת בירור זה ע"י יורשים כח"ב דתהו, ומפני כי זהו לא לפי ערך הבירור כו' [וכידוע דהבירור דעתה הוא רק בז"ת דתהו וע"י יורשים בדרך ממילא גם כח"ב דתהו, כמבואר בהמשך ד"ה אל תצר את מואב לאדמו"ר האמצעי¹¹⁸] לכן נקרא ירושה. וכאשר זוכה לבוא לידי ירושה זו אז נותנים במתנה היינו שנמשך מאוא"ס בחינה שלמעלה מתהו שזה בחינת מתנה היינו מה שא"א כלל להגיע כ"א בדרך מתנה לבד. והיינו שזהו למעלה מירושה שהגם שגם ירושה אינו מה שמרויח ע"י יגיעתו עכ"ז יש לו שייכות שהרי מפני מה הבן יורש את אביו מפני כי בא ממנו כו'. הרי שענין הירושה בא למי שיש לו קישור וחיבור ושייכות עמו כו'. ועד"ז יובן בנמשל שלפי שמברר ניצוצים דתהו [נעשה בחינת אח לטובה לעשן] ולכן נותנים לו בדרך ירושה בחי' אורות

בס"ד. מוצש"ק פ' בשלח, יו"ד שבט, ה'תשי"ז

(הנחה בלתי מוגה)

באתי לגני אחותי כלה². ואיתא במד"ר במקומו³ לגני לגנוני, דעיקר שכינה בתחתונים היתה, אלא שעל ידי חטא עה"ד והחטאים שלאחריו סילקו את השכינה מן הארץ עד לרקיע הז' (כפי שמפרש במדרש), ואח"כ ע"י עבודת הצדיקים הורידו והמשיכו את השכינה מלמעלה למטה, עד שבא משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁴, והורידה מרקיע הא' למטה בארץ, שזוהי תכלית כל ההמשכות. ועיקר גילוי השכינה הי' במשכן ומקדש, כמ"ש ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, היינו, שע"י המקדש נעשה ושכנתי גם בתוך כל אחד ואחד⁵ — ע"י עבודת הצדיקים, כפי שמבאר בעל ההילולא בארוכה בהמאמר של יום ההילולא⁶ מאמר הזהר⁷ כד אתכפיא סט"א (ואתהפכא סט"א) אסתלק יקרא דקוב"ה בכולהו עלמין, שע"י העבודה דאתכפיא ואתהפכא נמשך יקרא דקוב"ה (גילוי אור) שהוא בכולהו עלמין בשוה, היינו, אור שלמעלה מעולמות, למעלה גם מאור הסובב כל עלמין (כפי ששייך לעולמות בבחינת סובב עכ"פ⁸), שזוהי המשכת עיקר שכינה, ועד באופן נעלה יותר מכמו שהיתה ההמשכה בתחלת הבריאה. וזהו⁹ ג"כ ענין עבודת הקרבנות שהי' במשכן ומקדש, שזוהי ההעלאה מלמטה למעלה שפועלת ההמשכה דריח ניחוח מלמעלה למטה.

- (1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק השביעי* מהמשך באתי לגני ה'ש"ת.
(2) שה"ש ה, א.
(3) שהש"ר עה"פ.
(4) ויק"ר פכ"ט, יא.
(5) תרומה כה, ח.
(6) הובא בשם רז"ל בלקו"ת ר"פ נשא כ, סע"ב. ובכ"מ. וראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פסוקים). אלשיך עה"פ תרומה שם ("שמעתי
(*) הפרק השייך לשנה זו — ראה תו"מ סה"מ ובכ"מ.
(10) ד"ה באתי לגני ה'ש"ת פרק ב.

(113) המשך וככה תרל"ז פס"ז.

(114) מגילה ו, ב.

(115) ראה ילקוט שמעוני איכה רמז תתרלד. תדבאר רפי"ח.

(116) וככה שם פס"ח.

(117) קידושין מ, ב.

(118) מאמרי אדמו"ר האמצעי דברים ח"א ע' י ואילך.

אחד באחד [עד שנמשך כן גם בהי"ב שבטים, כמבואר שם בארוכה שזהו הי"ב גבולי אלכסון הנעשים מהתכללות הו' קצוות (דהו' מדות) זב"ז], אבל מ"מ זהו כגוונא בלבד, ואינו אותו הענין ממש כמו שהוא באצילות. וכמו"כ הוא במה שאמרו השבטים (כנ"ל שכן נמשך בהי"ב שבטים) כשם שאין כו' כך כו' דמבחינת יחו"ע שבלבך, שבאצילות, נמשך לנו (כבי"ע) להיות בבחינת יחו"ת ג"כ להיות בבחינת ביטול היש לאין אבל לא כמו יחו"ע ממש רק כשם כו' כך כו'. וזהו מה שגם בנשמות דבי"ע (נשמות השבטים) נמשך הארה מנשמות דאצילות (נשמת יעקב). ע"ד שהוא בכללות ההשתלשלות ובעבודה.

ט) והנה מזה שבנשמות נמשך מבחינת פנים גם בבחינת אחור (כנ"ל בארוכה) מוכן דגם בתורה [דאסתכל באורייתא וברא עלמא¹⁰⁶] בחינת פנים דתורה מאירה בבחינת אחור שבה. ויובן זה ע"פ מה שמבאר כ"ק אדמו"ר מהר"ש בהמשך וככה תרל"ז [דהשנה היא שנת המאה לאמירתן]¹⁰⁷ דבתורה ישנם ד' בחינות. דהנה כתיב¹³ תורה צוה לנו משה מורשה גו' שהתורה ניתנה לנו בירושה, שלשון מורשה הוא ג"כ לשון ירושה¹⁰⁸, ולכאורה הלא ארו"ל¹⁰⁹ התקן עצמך ללמוד תורה שאינה ירושה לך, וה"ז היפך הדרש מורשה לשון ירושה, ופעם מצינו בדברי רז"ל¹¹⁰ שהתורה ניתנה לנו כמתנה ופעם מצינו שהתורה נקראת בשם כלה כדרשת חז"ל¹¹¹ [עה"כ דתורה צוה לנו וגו'] א"ת מורשה אלא מאורסה שהתורה היא כלה מאורסה לאיש הם נש"י כו'. והנה כל הדי' בחינות אלו ה"ה ענינים ונושאים שונים זמ"ז שהרי ענין הירושה הוא דבר שבא בהכרח שהרי המתנה על מה שכתוב בתורה תנאו בטל¹¹² שמצות ירושה היא ע"פ ההכרח כו'. וענין מתנה הוא מדעת הנותן דאם הנותן רוצה ליתן המתנה ה"ז טוב ובא"ל ה"ה אינו של המקבל כלל,

כב) ברוב הדרושים מובא שיש בתורה ג' מדריגות, אבל בהמשך זה (דתרל"ז) מחלק ומבאר ד' בחינות.

וממשיך ומבאר בהמאמר¹¹ שזהו משי"נ במשכן (שעליו נאמר⁵ ועשו לי מקדש) ועשית את הקרשים למשכן עצי שטים עומדים¹², דשטה פי' נטי¹³, כמ"ש¹⁴ שטו העם, והיינו הנטי' מדרך המלך מלכו של עולם, שהוא מצד הרוח שטות שנכנסה בהם, כמאמר¹⁵ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, והעבודה היא להפוך את השטות דלעו"ז ע"י שטות (שטים) דקדושה, שזוהי העבודה שעל ידה נעשה המשכת עיקר שכינה בתחתונים.

ומוסיף לבאר¹⁶, שבוה מדוייק גם שמעצי שטים עומדים עשו קרשים דוקא. דהנה, תיבת קרש מורכבת מג' אותיות ק' ר' ש', ואיתא בזהר¹⁷ דאות ש' היא מסטרא דקשוט, משא"כ אותיות ק' ור' הן מסטרא דלעו"ז. ומבאר בהמאמר, שלנגד אות ר' שהיא מסטרא דלעו"ז, ישנה אות ד' שהיא מסטרא דקדושה, דאף שלכאורה התוכן והפירוש דדלי"ת ורי"ש הוא מלשון דלות ורישות, היינו, ששניהם מורים על עוני, מ"מ, הרי הם שונים זה מזה לגמרי¹⁸, עד כדי כך שכאשר יחליף דל"ת ברי"ש הרי זה מחריב עולמות¹⁹. ומוסיף לבאר גם ההפרש בין תמונת אות ד' לתמונת אות ר', שבאות ד' שמסטרא דקדושה, ניתוסף יו"ד מאחוריו שאינו באות ר'. דאות י' הוא נקודה שענינה אזעירת גרמה²⁰, שאין לו תפיסת מקום בעיני עצמו, ענין הביטול, שעיי"ז נעשה כלי לקבלה, וכמשל התלמיד שדוקא ע"י ביטולו כדבעי נעשה כלי לקבל השפעת הרב, וכן הוא בכללות סטרא דקדושה, שדוקא ע"י הביטול, נקודת היו"ד, נעשה כלי לקבל כל הענינים מלמעלה, כמבואר בארוכה בהמאמר דיום ההילולא²¹ והמשכו²² בסעיפים הקודמים.

ב) וממשיך בהמאמר בסעיף החדש²³, שהיו"ד שבאות ד' שהוא מאחוריו, עם שהוא אות זעירא מכל האותיות (שהו"ע הביטול, אזעירת גרמה, כנ"ל), הנה הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחלתו אות יו"ד, והוא מה שביו"ד נברא העולם הבא²⁴.

(11) פרק ג.	(18) ראה פרס שער האותיות (שער כז)
(12) תרומה כו, טו.	פרק כג. הובא בתו"א מגילת אסתר קיח, א.
(13) ראה המשך וככה תרל"ז פט"ל ואילך	אוה"ת לך פח, א.
(סה"מ תרל"ז ח"ב ע' תעב ואילך). קונטרס	(19) ויק"ר פי"ט, ב.
ומעין מאמר א פרק א.	(20) זח"א כ, א.
(14) בהעלותך יא, ח.	(21) ד"ה באתי לגני הישי"ת.
(15) סוטה ג, א.	(22) ד"ה היושבת בגנים הישי"ת.
(16) בהמאמר — פרק ו.	(23) סעיף ז. וראה לעיל הערה 1 ובשוה"ג.
(17) ח"א בהקדמה ב, ב.	(24) מנחות כט, ב.

- (106) שם קסא, ב.
 (107) פס"ו ואילך.
 (108) ראה סנהדרין נט, א. שם צא, ב.
 (109) אבות פ"ב מי"ב.
 (110) נדרים נה, א.
 (111) ברכות נו, א. וש"נ.
 (112) כתובות פג, א. וש"נ.

וכללות הביאור בזה, דהנה, לעיל בהמאמר נתבאר ענין היו"ד, אזעירת גרמה, שהוא הביטול של המקבל והתלמיד, שעל ידו נעשה כלי לקבל כל ההשפעות וההמשכות מלמעלה. וכאן מוסיף לבאר ענין נעלה יותר בהיו"ד — כמו שהוא מצד המשפיע, היינו, שגם אופן המשכת ההשפעה מהרב שיוכל להשפיע למטה אל המקבל, מרומז באות היו"ד, שזהו מה שהיו"ד הוא ראש לכל האותיות, היינו, שכל ההמשכות וההשפעות למטה שהם ע"י אותיות, שהרי אותיות הם מלשון אתא בוקר²⁵, שמורה על כללות ההמשכה וההשפעה למטה, הנה ההתחלה בזה היא מנקודת היו"ד (שהיא ראש לכל האותיות). ומוסיף לבאר בנוגע לענינו, שזהו"ע שביו"ד נברא העוה"ב.

והענין בזה, שכללות ענין היו"ד, אזעירת גרמה, שהו"ע הביטול בתכלית — ענינו אצל המשפיע הוא הצמצום ועד לסילוק לגמרי, שע"ז דוקא אפשר להיות ההשפעה וההמשכה למטה. וכפירוש הבעש"ט²⁶ עה"פ²⁶ ויאמר אלקים יהי אור (דלכאורה אינו מובן מהי השייכות דשם אלקים לאור, שענינו אור וגילוי, המשכה והשפעה), ויאמר הש"י מכח מדת אלקים שהוא מדת גבורה המצמצם האור, מחמת זה יהי אור המתקיים שיוכל העולם לסובלו". והרב המגיד מוסיף ביאור בסיום הפסוק ויהי אור, ד"אמרו רז"ל²⁷ כל מקום שנאמר ויהי הוא לשון צער, וז"ש ויהי אור, ר"ל מכח הצמצום שהוא נראה כמו צער לעולם כו', אדרבה ממנו נעשה האור האמיתי וקיום העולם", וכ"אמרו ויהי ערב ויהי בוקר כו', כי מן הערב שהוא הצמצום נעשה ונתהוה הבוקר", היינו, שאין זה האור שהי' מקודם, שהי' או"ס ממלא את מקום החלל ולא הי' מקום למציאות כלל²⁸, אלא אור שבא ע"י צמצום, שזהו"ע ויהי אור, ויהי לשון צער, שזהו הצמצום שעל ידו נעשה מציאות האור שלמטה. ובמק"א²⁹ מוסיף לבאר שזהו "כמשל אב (ש)מצמצם את שכלו ומדבר דברי קטנות בשביל בנו הקטן, וגם כל מדות מעשה נערו נולדים בהאב, שאוהב את מעשה נערו כדי שיהי' להבן תענוג כו'", ודוגמתו כנמשל,

(א) כתר שם טוב ח"ב בסופו (סימן רמז).
(ב) אור תורה עה"פ (טוף סימן ב).

(25) לשון הכתוב — ישעי' כא, יב. ראה (27) מגילה יו"ד, ב.
(28) ראה עץ חיים שער א (דרוש יעגולים ויושר) ענף ב.
(26) בראשית א, ג. ובכ"מ.
(29) אור תורה ולקוטי אמרים בתחילתם.

דמהו"ע ההקדמה שהקדימו כשם שאין בלבך, דלכאורה הול"ל רק אין בלבנו אלא אחד, וכן מהו ההו"א שבאו השבטים לשלול. אך הענין הוא, דההקדמה דכשם שאין בלבך אלא אחד הוא הסבר ונתינת טעם למה שאמרו אין בלבנו אלא אחד. דאע"פ שהשבטים הם בבחינת מרכבתא תתאה דעולם הבריאה, התחלת עולמות ב"ע, עלמא דפרודא, דכללות ענין עולמות האלו הוא בבחינת פירוד כמ"ש ומשם יפרד, אחרי ה"א (כנ"ל) הנה אעפ"כ אין בלבנו אלא אחד. והיינו, דאף ש(גם בשלימות העבודה דעולם הבריאה הנה) העבודה בגלוי היא בבחינת ועד שהוא רק חילופי אתון דאחד¹⁰⁰, והיינו שהעבודה היא בבחינת אחרי הוי' אלקיכם גו', מ"מ בלבנו דהיינו בפנימיות הלב הוא בבחינת אחד. והנתינת כח ע"ז שגם (בהשבטים) בהיותם בבי"ע, עלמא דפרודא, יהי' בפנימיות הלב בבחינת אחד, היא מצד שאין בלבך אלא אחד (כנ"ל שזהו הסברה ונתינת טעם ע"ז שאין בלבנו אלא אחד). שבחי' של יעקב (בלבך) שמקומו הוא בעולם האצילות, ולא עוד אלא שהוא בחיר שבאבות¹⁰¹, שהאבות הן הן המרכבה¹⁰², ולכן עבודתו וכו' היא בבחינת אחד, הנה זה ממשיך"א גם בלבנו (דהשבטים, בבי"ע) אלא אחד (הביטול וכו' דאחד). אמנם אעפ"כ אומרים על המשכה זו כשם כו' כך כו', היינו דא"ז אותו הענין ממש. וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר הצ"צ בהדרושים¹⁰³ דמה שאמרו כשם שאין בלבך כו' כך כו' הוא ממש ענין המאמר¹⁰⁴ כגוונא דאינון מתייחדין לעילא אופ הכי איהי אתיחדת לתתא בכורסייא למיהוי אחד באחד¹⁰⁵ כו', שע"י שאינון מתייחדין לעילא באחד נמשך כמו"כ לתתא בכורסייא למיהוי

(כ) וזהו מ"ש⁹⁹ ששם עלו שבטים שבטי י"ה, די"ה קאי על אצילות, והיות דהשבטים הם נשמות דבי"ע לכן צ"ל עלו, עלי', בכדי שיהיו שבטי י"ה.

(כא) להיות שבחינת יעקב, הוא בריח התיכון המבריח מן הקצה אל הקצה, לכן נמשך ע"י מהביטול דאצילות גם בכריאה.

(99) תהלים קכב, ד. תו"א הוספות בתחלתן.

(100) זח"ב קלד, א. תניא שעהיה"א פ"ז.

(101) ב"ר פע"ו, א.

(102) שם פמ"ז, ו.

(103) אוה"ת תצוה ע' א'תרסד.

(104) זח"ב קלה, א.

(105) כן הוא במאמר הנ"ל וכנראה הוא קיצור לשון הזהר.

הוא לעשות כל המצוות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו כו', וכמו"כ יתבונן בזה שאפילו בשעת החטא היתה באמנה אתו ית"ש⁹⁰, כיון ש(פנימיות נפשו) הוא חלק אלוהי ממעל ממש⁹¹. וע"י התבוננות זו, אע"פ שמצד מצבו הוא בבחינת אתכפיא ולא הגיע עדיין לבחינת אתהפכא חשוכא לנהורא ומרירו למיתקו⁹² [שאז מתבטל כל ענין הצמצום ולעו"ז], הנה מ"מ יש לו (מההתבוננות שבפנימיות נפשו ולכו, הוא בבחינת פנים) נתינת כח והארה והשפעה עד להשפעה גלויה גם בנוגע לחיצוניות נפשו (אחור דנפשו), בעבודתו שבבחינת אחרי הוי' אלקיכם תלכו, העבודה שבבחינת אחור. ועד שזה פועל גם על לבושי דמחדו"מ, שביחד עם זה שהענינים נעשים בפועל, דהמעשה הוא העיקר⁹³, הנה ע"י שמאיר הארה מפנימיות נפשו (שע"י ההתבוננות) יש לו בזה (נוסף על המעשה בפועל) גם חיות ונעימות ועד שיש לו גם תענוג. וכמו שנת"ל (מהרמב"ם הנ"ל) דאף שכופין אותו כו' אמנם כשאומר רוצה אני הנה זהו רצונו האמיתי, שהרי תורת אמת אומר ע"ז שזהו לרצונו⁹⁴, שזהו מצד הארת פנימיות נפשו שבאה בגילוי ופועלת גם על חיצוניות נפשו, ובחינת פנים מאיר גם בהעבודה שמצד עצמה היא בבחינת אחור.

ח) **והנה** כמו שהוא בתחלת ההשתלשלות (בענין הצמצום) ובעבודה, כן הוא גם בנשמות. וכמו שמבאר כ"ק אדמו"ר האמצעי בשער התשובה⁹⁶ [בקיצור] במאחז"ל⁹⁷ שהשבטים אמרו ליעקב כשם שאין בלבך אלא אחד כך אין בלבנו אלא אחד. דידוע הדיוק בזה⁹⁸,

יט) דגם עתה (כזמן הגלות) נמשך אצל כאו"א מישראל הארה ומעין מהעבודה שבבחינת פנים. דהרי כאו"א מישראל אומר בכל יום ואהבת את הוי' אלקיך בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאודך⁹⁵ (שהו"ע העבודה בבחינת פנים. ראה בתו"א¹⁰²), גם כשעבודתו היא במצב דאחרי הוי' גו'.

שהצמצום שהקב"ה מצמצם את עצמו הוא בשביל ישראל, כמארז"ל³⁰ בראשית (ברא אלקים, שהו"ע הצמצום) בשביל ישראל שנקראו ראשית, שישראל הם בניו של הקב"ה, כמ"ש³¹ בנים אתם להוי' אלקיכם, ובשבילם מצמצם הקב"ה את עצמו. ומסיים הרב המגיד ש"צמצום נקרא חכמה, כי החכמה הוא האי"ן ע"ד והחכמה³² מאין תמצא". וזהו ענין נקודת היר"ד אצל המשפיע (בדוגמת נקודת היר"ד שאצל המקבל, הביטול דאזעירת גרמה שע"ז נעשה כלי מוכן ומוכשר לקבל את כל הענינים של הרב והמשפיע), שכדי שיהי' אור המתקיים, היינו, שיהי' מקום למציאות, והמציאות תוכל לקבל האור, ה"ז רק ע"י ויהי' לשון צער, ענין הצמצום, שנקרא חכמה, שזהו נקודת היר"ד.

ג) **וביאור** הענין, וגם להבין אומרו ביו"ד נברא עוה"ב דוקא, הנה ידוע שעוה"ב בכללותו ענינו קבלת שכר על התורה ועבודה במשך שית אלפי שנים דהוה עלמא שנקרא בשם עוה"ז, ואח"כ בא העוה"ב שנעשה ע"י תורתם ועבודתם, ובשביל שכר זה דעוה"ב ירדה הנשמה ירידה גדולה מאיגרא רמה לבירא עמיקתא³⁴. דהנה, אף שקודם הירידה למטה היתה הנשמה בעילוי גדול ביותר, ששייכת רק לעניני אלקות, וכמ"ש³⁵ חי הוי' אשר עמדתי לפניו, אין עמידה אלא תפלה³⁶, וא"כ הירידה למטה לבירא עמיקתא היא ירידה גדולה ביותר, הנה ירידה זו היא צורך עלי, שע"ז עולה למעלה יותר מכמו שהיתה קודם ירידתה. וכללות ענין העלי' הוא כמ"ש³⁷ אחת שאלתי מאת הוי' גו' לחזות בנועם הוי', דנועם הוי' הוא הנועם שנמשך משם הוי' (כמ"ש בזהר³⁸), שעיקרו הוא אות יו"ד (התחלת שם הוי'), שזהו ביו"ד נברא העוה"ב³⁹, ובשביל לחזות בנועם הוי' כדאי כל הירידה.

ג) בהבא לקמן (ס"ג-ד) — ראה ד"ה וביאור הענין תרס"ח (סה"מ תרס"ח ע' קסב ואילך)³³.

30) הובא ברש"י ורמב"ן עה"פ בראשית א, א. 31) פ' ראה יד, א. 32) איוב כח, יב. 33) ראה מכתב ט"ז שבט שנה זו (אג"ק ח"ד ע' שנז) בהערה — שמציין לד"ה מרגלא בפומי' תש"ט (סה"מ תש"ט ע' 132 ואילך). 34) ראה הנסמן ברשימות הצ"צ לתהלים (יהל אור) עה"פ (ס"ע ק ואילך). — וראה גם המקומות בזהר שהובאו בסה"מ תרס"ח הנ"ל, ובלקו"ת שבהערה הבאה. 35) ראה גם לקו"ת פרשתנו בתחלתו.

90) תניא ספכ"ד. 91) שם רפ"ב. 92) ראה זח"א ד, א. הובא בתניא ספ"י. 93) אבות פ"א מי"ז. 94) ויקרא א, ג. רמב"ם ה' מעשה הקרבנות פ"ד הט"ז. 95) ואתחנן ו, ה. 96) פכ"ה-כ"ו. 97) פסחים נו, א. 98) אוה"ת שבהערה 103.

וע"ז ההוראה, דהן אמת ש[התורה על הרוב תדבר]⁸⁶ והעבודה היא בבחינת אחרי הוי' אלקיכם תלכו", בדוגמת העבודה שהי' לפני מתן תורה, כמ"ש⁸⁰ לכתך אחרי במדבריי, אמנם כדי שיהי' קיום להעבודה (שבבחינת אחר) ותפעול פעולתה צריך נתינת כח לזה ע"י שיתבונן שמצד פנימיות נפשו ופנימיות לבבו הוא (תמיד) בבחינת פנים, כפס"ד הרמב"ם הידוע בהלכות גירושין ספ"ב, דכאו"א מישראל באיזה מעמד ומצב שיהי' רוצה

(במדבר) הנה משו"ז ויזנב כך כל הנחשלים אחריו⁸¹. וזהו ג"כ בחינת פרעה, דפרעה אותיות הערף⁸², וע"ד שעמלק הוא אותיות מלך, מלשון ומלך את ראשו ממול ערפו⁸³. וע"י המלחמה בעמלק, שהו"ע העבודה בבחינת אחרי הוי' גו' ולאחר הקדמת קיום מצות מינוי מלך [כידוע⁸⁴ בהג' מצוות שנצטוו ישראל בכניסתם לארץ, שצ"ל הקדמת מינוי מלך למחיית עמלק, ולאח"ז] באים לקיום מצות בנין ביהמ"ק, שאז העבודה היא בבחינת פנים. ועז"נ⁸⁵ והי' בהניח הוי' אלקיך לך מכל אויביך מסביב גו', שאז יהי' העבודה דמחה תמחה (האדם עצמו) את זכר עמלק, שבכללות יהי' זה בבנין ביהמ"ק השלישי, אבל עד אז, ובפרט בזמן הגלות העבודה היא בבחינת אחר.

(ז) וגם כשמתבונן בפנימיות העולמות ובפנימיות הנשמה (כמבואר בתו"א⁸²) מ"מ עבודתו היא בבחינת אחר בלבד. דהעבודה בבחינת אהבה בתענוגים (אמיתית בחינת פנימיות) ענינה קבלת שכר מעין עוה"ב, ועכשיו העבודה היא היום לעשותם⁸⁷ בלבד⁸⁸. ורק בצדיקים, שלכם חלל בקרבם ואצלם הוא הסרת הבגדים הצואים לגמרי, שמואסים מאד בתענוגי עוה"ז, ועבודתם היא בבחינת אהבה בתענוגים⁸⁹ הנה אצלם גם עתה העבודה בבחינת פנים.

(ח) ראה הערה טז.

והענין בזה, דהנה נועם הוא ענין התענוג, וכמו ויהי נועם⁴⁰ שענינו תענוג. ויובן מכח התענוג למטה בנפש האדם, שהוא חלוק ונעלה משאר כחות הנפש, למעלה גם מגילוי התרחבות והתפשטות הנפש שמצד התנועה דשמחה שפורצת גדר⁴¹ ומבטלת כל המדידות וההגבלות, כי, פעולת השמחה היא שהנפש וכל כחותי' הם בתנועה של התפשטות, ועד שנמשך ופועל גם באברי הגוף עד לרגלים, שזהו"ע הריקודים. אבל, כל זה אינו התגלות פנימיות הכחות, כי אם שהכחות כמו שהם באים בהתרחבות והתפשטות ועד שנמשך ומתגלה גם בחיצוניות, בהריקוד ברגלים. משא"כ תענוג, הנה אף שגם הוא פועל התרחבות והתפשטות, כמ"ש⁴² שמועה טובה תדשן עצם, הרי אין זה באופן של התרחבות והתפשטות בחיצוניות, וכמו שרואים במוחש שכאשר האדם מתענג באיזה דבר תענוג אינו בכחי' תנועה בגופו כמו בריקוד וכה"ג, אלא אדרבה, מצד התענוג ה"ה במנוחה, וא"כ, פעולת ההתרחבות (תדשן עצם) אינה באופן שהכחות כמו שהם באים בהתרחבות והתפשטות יותר, כי אם שממשיכים מפנימיות ועצמיות הכחות, והמשכה זו (מפנימיות ועצמיות הכחות) מתגלה ובאה גם בהכחות כמו שהם. ונמצא, שהעונג מגלה הפנימיות והעצמיות שיבוא בפועל. ודוגמתו למעלה, שנועם הוי', העונג הנמשך משם הוי', שעיקרו אות יו"ד, ביו"ד נברא העוה"ב, הוא גילוי הפנימיות והעצמיות דלמעלה. אמנם, כדי שיוכל להיות הגילוי דנועם הוי', גילוי הפנימיות והעצמיות דלמעלה, צ"ל תחלה ענין הצמצום, המרומוז באות יו"ד דשם הוי', ועי"ז יוכל להיות אח"כ גילוי הפנימיות והעצמיות, שהו"ע נועם הוי' שמתגלה בעוה"ב, שעז"נ ביו"ד נברא העוה"ב.

(ד) **והענין** הוא, דהנה, בתחלה הי' או"א"ס ממלא את מקום החלל ולא הי' מקום למציאות כלל²⁸, ואף שבו הי' כלול ג"כ האור המוגבל שאח"כ נתהווה ממנו המציאות, מ"מ, להיותו כלול באור א"ס, לא הי' ניכר לעצמו כלל, ולכן הוצרך להיות הצמצום והסילוק שע"ז יהי' מקום למציאות. וכידוע המשל על זה מרב ותלמיד, דכאשר הרב רוצה להשפיע שכל לתלמיד שאינו בערכו כלל, הנה אף שבודאי יש בהמשפיע גם אותו השכל שלפי ערך התלמיד, הרי שכל זה כלול ובטל באור שכלו של הרב שמשכיל לעצמו, והשכל שלפי ערך התלמיד אינו ניכר כלל, ולכן צריך שיסלק את אור שכלו לגמרי, ואז דוקא יכול להיות המשכת

(81) תצא כה, יח.
 (82) לקו"ת להארז"ל פ' וישב ור"פ שמות. ובכ"מ.
 (83) ויקרא ה, ח.
 (84) סנהדרין כ, ב.
 (85) תצא שם, יט.
 (86) מו"נ ח"ג פל"ד.
 (87) ראה ג"כ תניא ספ"מ.
 (88) ראה עירובין כב, א.
 (89) ראה תניא פ"י.

(42) משלי טו, ל. וראה גיטין נו, ב.

(40) תהלים צ, יז.

(41) סה"מ תרנ"ז ע' רכג ואילך. ובכ"מ.

אור השכל שבערך התלמיד המקבל. ולא עוד אלא שגם לאחרי שנמשך אור השכל שלפ"ע התלמיד, הרי זה עדיין כפי שהרב ממשך את השכל, ולכן, גם לאחרי שנמשך אור השכל שלפ"ע התלמיד, צריך הרב לשער תחילה כלי שכלו של התלמיד, ורק לאחרי שמשער כלי המקבל, אזי ממשיך מנקודת השכל שלפ"ע התלמיד כפי שהוא אצל הרב, שיומשך למטה לשטח המקבל. ודוגמתו למעלה בהתהוות כל המציאות וכל סדר ההשתלשלות, שכללות ההתהוות היא ע"י שם הוי', ע"ש הי' הוה ויהי⁴³, יש בזה הסדר דד' אותיות שם הוי', מהצמצום הנרמז באות יו"ד, עד לשטח המקבל הנרמז באות ה"א אחרונה. דהנה, תחלה צ"ל הצמצום והסילוק שעל ידו יהי' ניכר חיצוניות האור, היינו, האור המוגבל, שנותן מקום למציאות, שאור מוגבל זה לא הי' ניכר תחילה כשהי' אור א"ס ממלא את מקום החלל, כי, אף שגם הוא אינו אלא אור א"ס, אור בלבד ולא עצם, מ"מ, להיותו כמו שהוא בלי צמצומים, ה"ה לפי ערך העצם, היינו בלי גבול, אלא שלהיותו שלימותא דכולא, הרי כשם שיש לו כח בבלי גבול כך יש לו כח בגבול⁴⁴, אבל אעפ"כ, הכח בגבול אינו ניכר, כיון שבגלוי ישנו כח הבלי גבול, אור הבלי גבול. ולזה הוצרך להיות צמצום הראשון שנקרא בשם סילוק, שעל ידו נבדל וניכר חיצוניות האור, וגם חיצוניות האור נתצמצם באופן שיוכל להיות ממנו התהוות מציאות העולמות. והיינו, שפעולת הצמצום היא בב' ענינים. ענין הא', שאור הגבול נבדל מאור הבלי גבול וניכר בפ"ע, ויתירה מזה, ענין הב', שבאור הגבול גופא (לאחרי שניכר בפ"ע) לא יהי' ריבוי אור כמו שהי' קודם הצמצום, שאז הי' גם אור הגבול לפי ערך העצם, ולכן הי' בו ריבוי אור, ופעולת הצמצום היא שלא יהי' בו ריבוי אור. וכל זה שייך רק באור א"ס, שלהיותו אור בלבד ולא עצם, שייך בו ב' ענינים הנ"ל. ההתחלקות דפנימיות האור וחיצוניות האור (אור הבלי גבול ואור הגבול), וענין הצמצום, ששייך רק באור ולא במאור.

ועד"ז בנוגע לבריאת העולמות, שבאוא"ס שלפני הצמצום הי' תחלת עליית הרצון על העולמות, ורצון זה יש בו גם ענין העונג, כמארז"ל⁴⁵ על הפסוק⁴⁶ שוקיו עמודי שש, שוקיו זה העולם שנשתוקק הקב"ה לבראותו, שזהו"ע התענוג, הנה קודם הצמצום יש בהתענוג ריבוי ותוקף ביותר, ואי אפשר להיות מזה התהוות המציאות, ולכן הוצרך

אלקים]] עד שהאור שלאח"צ לגבי לפנה"צ הוא בערך האחור לגבי פנים. ועד"ז העבודה שבבחינת אחור לגבי העבודה שבבחינת פנים שאינם בערך זל"ז. אמנם אעפ"כ, הנה ע"ד שנת"ל בענין הצמצום, שע"י הצמצום נמשך גם לאחור הצמצום האור שלפני הצמצום (ואפילו בחינת אור הבל"ג), עד"ז הוא ג"כ בעבודה שגם באופן העבודה שבבחינת אחור מאיר בחינת הפנים [וכן נמשך באופן כזה בנשמות ותורה (וכפי שיתבאר לקמן)].

ז) וביאור הענין הוא, דהעבודה שבבחינת פנים היא (בכללות) העבודה כמו שהיא מצד עולם האצילות, והעבודה שבבחינת אחור היא (בכללות) העבודה שמצד עולמות ב"ע. דהנה עולם האצילות, בכללות הוא כמו שסדר ההשתלשלות והעולמות הם (שטייען) מצד אלקות. דאצילות הוא מלשון אצלו וסמוך, וכדאיתא בפרדס⁷⁴ ונקרא עולם האחדות, דאיהו וחייה וגרמוהי חד, כדאיתא בהקדמת תיקוני זהר⁷⁵. ועולמות ב"ע נקראים עלמא דפרודא, משם יפרד⁷⁶, שזהו היפך מעולם האחדות (אצילות). ועד"ז הם ב' אופני העבודה דפנים ואחור, דבאצילות העבודה היא בבחינת פנים (שאלקות הוא בגלוי), ובעולמות ב"ע העבודה היא בבחינת אחור, דהנהגה שבב"ע היא בבחינת אחרי הוי' אלקיכם תלכו⁷⁷, ובלשון הידוע⁷⁸ שבב"ע עולמות הם בפשיטות ואלקות הוא בהתחדשות, שזהו"ע בחינת אחור (שאלקות הוא בבחינת העלם)⁷⁹.

טז) ובכללות, בחינת אחור ופנים דקדושה הוא גם החילוק שבין זמן הגלות ללע"ל (ולזמן שביהמ"ק הי' קיים). כמבואר בתו"א ד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק⁷² דבזמן הגלות נאמר⁷⁹ מחה אמחה את זכר עמלק גוי, מלחמה לה' בעמלק גוי, כי עבודת האדם מצ"ע היא באופן דאחרי הוי' אלקיכם תלכו, בבחינת אחור בלבד. ולכן אפשר להיות אז ההתנגדות דעמלק, וכמו שהי' בפעם הראשונה, בדרך בצאתכם ממצרים, וישראל נמצאו במדבר (שענין המדבר הוא בחינת אחור, כמ"ש⁸⁰ לכתך אחרי

(74) שער אבי"ע בתחלתו.

(75) ג, ב.

(76) בראשית ב, י.

(77) ראה יג, ה.

(78) ד"ה בסוכות תשבו תש"ו פכ"ז (סה"מ תש"ו ע' 30).

(79) בשלה יז, יד-טז.

(80) ירמ' ב, ב.

(43) זח"ג רנו, ב (ברע"מ). פרדס שער א
(44) עבודת הקודש ח"א פ"ח.
(45) במדב"ר רפ"י.
(46) שער עשר ולא תשע) פ"ט. תניא שעהיזה"א
(47) פ"ז (פב, א).
(48) עבודת הקודש ח"א פ"ח.
(49) במדב"ר רפ"י.
(50) ש"ש ה, טו.

ו) **והנה** כל הענינים (שלמעלה) דוגמתם גם בעבודת נש"י, וכן הוא במה שנת"ל שע"י הצמצום נמשך הגילוי. והענין הוא, דהנה כללות העבודה מתחלקת בהעבודה שבבחינת פנים והעבודה שבבחינת אחר⁶². והחילוק שביניהם, בכללות, הוא בדוגמת החילוק (כפשוטו) שבין פנים ואחר, שבכללות הוא ענין העורף. דהנה הפנים⁶³ מה שנקרא כן (בשם פנים), הוא משום דבו נתגלה הפנימיות וכן בו נמצאים החושים בגלוי, חוש הראי' בעינים, חוש השמיעה באזנים, חוש הריח בחוטם, הדיבור בפה. משא"כ באחר, בהעורף, הנה החיות הוא בעולם. ועד"ז יובן למעלה החילוק שבין האור שלפני הצמצום ולאחר הצמצום, וכמו שנת"ל שהאור הנמשך ע"י הצמצום הוא שלא בערך ואינו בדומה לאור שלפני הצמצום [כי מכיון שהמשכתו הוא ע"י הפסק הצמצום שבבחינת סילוק אור הראשון לגמרי לכן האור הנמשך ע"י הוא בבחינת אור חדש (וכנ"ל מתורת הרב המגיד דויהי אור (חדש) ולא ויהי כן (הוא דויהי אמר

ישראל⁶⁶, כידוע שמה שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים הוא בשביל ישראל. וכתורת הרב המגיד⁶⁷ שהצמצום הוא בשביל ישראל, צדיקים, כדמיון אב המצמצם את שכלו בשביל בנו הקטן. ואע"פ שישראל ה"ז בחינת ציור אדם, מ"מ ישנו ג"כ בחינת ישראל כמו שהם למעלה מציור אדם, וכמאמר⁶⁸ ישראל עלו במחשבה, שהדיוק בזה הוא דעלו בבחינת המחשבה, היינו בבחינה הכי נעלית שבמחשבה, וגם למעלה מבחינת מחשבה גם למעלה ממחשבה הקדומה דא"ק. וכמבואר בהמשך תרס"ו⁶⁹ ותער"ב⁷⁰ דמה שנתאוהה הקב"ה להיות לו ית' דירה בתחתונים הוא בשביל ישראל, דנש"י כלולים גם בהבחי' דנשתוקק ונתאוהה הקב"ה כו', וכמאמר⁷¹ במי נמלך בנשמותיהם של צדיקים, ועמך כולם צדיקים⁶. ומזה מובן דגם הצמצום הראשון (קודם ציור ומציאות אדם) הוא ג"כ בשביל ישראל.

להיות ענין הצמצום שסילק אורו הגדול, שע"י נפעל גם בהאור שבו הוא הרצון והתענוג על עולמות, שתבוא (עס זאָל זיך אויסשטעלן) נקודה בלבד מעצם הרצון והתענוג על בריאת העולמות, וללא הריבוי והתוקף כמו שהוא לפני הצמצום, ונקרא בכללות נקודת הרושם⁴⁷, שהוא היו"ד דשם הוי', נקודה בלבד. ומנקודה זו נמשך גילוי הקו, שנרמז באות וא"ו דשם הוי' שמורה על ההמשכה למטה. אלא שלפנ"ז צ"ל הקדמת ה"א ראשונה, שענינה השערת כלי המקבל כמו שהוא בהמשפיע עצמו עדיין (שלכן נקרא לפעמים בשם שטח דא"ק⁴⁷). ולאחרי כל זה באה הה"א אחרונה, שמורה על שטח המקבל, שהוא עולם האצילות, אורות בכלים.

אמנם כל זה הוא מצד סדר השתלשלות, שהרצון והתענוג שבעולמות הוא בבחי' יו"ד, נקודה בלבד, נקודת הרושם. אבל לאח"ז נעשה הענין שביו"ד נברא העוה"ב, שע"י עבודת בני' בקיום התומ"צ (שזוהי תכלית הבריאה כולה, בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית ובשביל התורה שנקראת ראשית), פועלים שמהיו"ד יהי' נברא העוה"ב (שכר תורתם ועבודתם), היינו, שעצם הרצון ותענוג שבעולמות, שזוה"ע נועם הוי', לא יהי' באופן של נקודה בלבד, אלא יומשך ויתגלה בהתרחבות והתפשטות ביותר. וזהו שבשביל עוה"ב היתה הירידה למטה, כי הגילוי דנועם הוי' הוא נעלה ביותר, למעלה ממדרגת הנשמה כמו שהיתה קודם הירידה, שהרי התענוג הוא גילוי הפנימיות והעצמיות כפי שבא בהתרחבות והתפשטות ביותר (כנ"ל בנפש האדם, ועד"ז למעלה).

וזהו ענין היו"ד כמו שהוא במשפיע, שגם למעלה ישנו הענין דאזעירת גרמה כביכול, שהו"ע הצמצום והסילוק, עד שבא בנקודת הרושם, ובה נכללים כל הענינים שרוצים ליתן למטה להמקבל, כפי שבאים בהתרחבות והתפשטות ביותר, שזוה"ע עוה"ב, נועם הוי'.

ה) **וממשיך** בעל ההילולא בהמאמר, שהענין דביו"ד נברא העוה"ב נמשך ומתגלה ע"י היו"ד דספירת היסודי (שצורתה כצורת אות יו"ד⁴⁸), דעל זה אומר כי כל בשמים ובארץ⁴⁹, ותרגם דאחיד

ד) כ"ה בד"ה באתי לגני תרנ"ח (סה"מ תרנ"ח ע' ריב).

66 פרש"י ר"פ בראשית.

67 לקוטי אמרים בתחלתו. ובכ"מ.

68 ב"ר פ"א, ד.

69 ע' שגא.

70 ראה המשך תער"ב ח"ב ע' תתק.

71 רות רבה רפ"ב.

72 ראה בארוכה תו"א פד, ב ואילך.

73 ראה תו"א כג, ג. שם צג, ב.

47 ראה גם סה"מ תרנ"ט ע' עז ובהערות ח"א לא, סע"א. ח"ב קטז, א. ח"ג רנז, סע"א. שם. וש"נ.

48 ראה זהר ח"א נו, א. ח"ג עד, סע"ב. זהר חדש קג, ב. ועוד.

ועוד.

נעשה אח"כ עוד ענין נפלאי שהכלים מתקנים באופן כזה עד שלא רק שמקבלים בקבלה טובה את בחינת אור הגבול שלמעלה ואינם מתבטלים ממציאותם (שג"ז הו"ע של חידוש, כנ"ל) אלא עוד זאת שהם מקבלים גם את בחינת אור הבל"ג, ונשארים במציאותם.⁶¹

(ג) וגודל ההפלאה לגבי שאר הצמצומים היא: דבצמצום בדרך מיעוט האור, הנה לא זו בלבד שהאור הנמשך ע"י הצמצום גם כמו שהוא לפה"צ הוא בערך לכמו שהוא לאחה"צ, אלא שגם כללות האור שלפה"צ הוא בבחינת שייכות להאור שלאחה"צ. משא"כ בהמשכה שע"י צמצום הראשון שבדרך סילוק האור — הנה אף שגם אור הגבול (אור הקו) הנמשך לאחה"צ הוא שלא בערך לכמו שהוא לפה"צ (ראה הערה הבאה), אעפ"כ, הנה לא זו בלבד (ע"י שהצמצום הוא בדרך סילוק האור לגמרי) נמשך אור הגבול לאחה"צ והכלים מקבלים אותו בקבלה טובה, כ"א שנמשך גם כללות האור שלפה"צ והיינו אור הבל"ג (ראה הערה הבאה), והכלים מקבלים אותו כו'.⁶²

(ד) כי אחר שנתגלה (ע"י הצמצום) בחינת כח הגבול שבא"ס הרי זה מגביל גם את האוא"ס הבל"ג, והיינו שהאור שנתצמצם ונתעלם, שזהו האור הבל"ג ה"ה בא בבחינת גבול ע"י הרשימו (כח הגבול). דלהיות שפעולת הצמצום הוא שיתגלה כח הגבול שבא"ס, לזאת הנה כמו שקודם הצמצום כשהי' התגלות בחינת אוא"ס הבלתי בע"ג הרי הי' התגברות האור הזה הבל"ג על בחינת כח הגבול שלא הי' ניכר כלל, דגם כח הגבול הכלול בעצמותו הוא בלי גבולי ואינו אלא משלימות עצמותו ית' ויתעלה, וכדאיתא בעבוה"ק⁶³ דא"ס הוא שלימות מבלי חסרון ח"ו, וא"ת שיש לו כח בבלי גבול ואין לו כח בגבול הרי אתה מחסר שלימותו, אלא כשם שיש לו כח בבלי גבול כך יש לו כח בגבול, הרי שגם ענינו של כח הגבול שלפה"צ הוא בל"ג, כמו"כ הנה לאחר הצמצום שהי' רצונו ית' שיהי' התגלות בחינת כח הגבול, הכח הגבול מגביל גם בחינת האוא"ס הבל"ג, ועי"ז בא אור הבל"ג בבחינת גבול, וכמבואר במאמרי אה"ק דבעל ההילולא⁶⁴. אלא שכיון שהאור לאחר הצמצום הוא כהעלם הרי זה בדוגמת היו"ד שבהדלי"ת, שהיא פרט מאחורי הדלי"ת ולא בקו בפ"ע כבה"א.

(ט) ותכלית הכוונה בכריאת העולמות (והצמצום) הוא בשביל

(63) ראה סה"מ קונטרסים ח"א ע' 130. תרפ"ט ע' 252.

(64) ח"א רפ"ח.

(65) סה"מ קונטרסים ח"א ע' 132. תרפ"ט ע' 254. וראה שם עוד פרטים בהמבואר בפנים.

בשמיא וארעא, שהיא ספירת יסוד⁵⁰ שבחינת המלכות מקבל ממנה, ומה דאחיד בשמיא ובארעא, הנה שמים וארץ, שמים אש ומים (כדאיתא במדרש⁵¹), בחינת חו"ג (בחי' המדות), וארץ הוא בחי' מלכות, והוא שע"י ספירת היסוד הוא יחוד חו"ג ומלכות.

ויובן ע"פ משנת"ל (ס"ב) שבפרק הקודם בהמאמר מבאר ענין היו"ד ואזעירת גרמה דהמקבל, שע"י נעשה כלי מוכשר לקבל, ובפרק זה מבאר ענין היו"ד ואזעירת גרמה למעלה בהמשפיע, שהו"ע הצמצום, שעל ידו נעשים מוכנים כל הענינים שרוצים להשפיע למטה. אמנם, כדי שתהי' ההשפעה בפועל, הנה גם לאחרי שהכלי (דמקבל) כבר מוכשר וההשפעה (מצד המשפיע) כבר מוכנת, צ"ל החיבור (דאחיד) דמשפיע ומקבל שניהם יחדיו, שענין זה נעשה ע"י ספירת היסוד, שיש בה ב' ענינים. ענין הא', שספירת המלכות מקבלת ממנה (שמורה על הכשר כלי המקבל והכנת אור המשפיע), וענין הב', דאחיד בשמיא וארעא, החיבור דמשפיע ומקבל.

ויובן זה ע"פ ביאור אדמו"ר הזקן בפירושו הפסוק⁵² בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, מהו הכפל דבן פורת גו' בן פורת (ב"פ), וגם מהו"ע עלי עין. ומבאר בזה⁵³, שענינו של יוסף, צדיק יסוד עולם⁵⁴, הוא ספירת היסוד, שעז"נ "יסוד סיומא דגופא"⁵⁵, וגם "גופא וברית חשוב חד"⁵⁶. דלכאורה, הם ב' ענינים הפכיים, שהרי תחילה נאמר שיסוד אינו אלא סיומא דגופא, ואח"כ מוסיף שגופא וברית חשוב ח. ומבאר אדמו"ר הזקן, שספירת היסוד מגעת למעלה ביותר עד לתכלית העלי, וכמו שרואים באדם למטה שאין קישוי אלא לדעת⁵⁷, שזה מורה על החיבור וההתקשרות דהאבר עם המוח שבראש יותר מכל שאר אברי הגוף, שהרי בשאר האברים גם אם יחשוב בתאוה לא יתפעל ידו או רגלו, ומזה מובן שהיסוד מגיע למעלה מעלה כו'. וכן הוא גם בדרך ההמשכה מלמעלה

(ה) הוספות לתו"א ר"פ ויחי (קה, א ואילך).

(50) זח"א שם. ובכ"מ. (55) תקו"ז בהקדמה — "פתח אליהו"

(51) ב"ר פ"ד, ז. (יז, א).

(52) ויחי מט, כב. (56) זח"ג רכג, ב. רלו, א. רעט, א. רפג,

(53) תו"א שם, ג ואילך. א. ועוד.

(54) משלי יו"ד, כה. ראה זח"א נט, ב. (57) יבמות נג, ב.

למטה, כמו בהמשכת הטיפה, שנמשכת מהמובחר שבמוח⁵⁸ ובאה למטה מטה עד סיומא דגופא. וב' ענינים אלו (ההעלאה וההמשכה שבספירת היסוד) ישנם גם בעבודה צדיק יסוד עולם. דהנה, בעבודת הצדיקים יש חילוקי מדריגות. יש צדיקים שהדביקות שלהם הוא בתכלית התפשטות הגשמיות במס"נ האמיתית מכל וכל כו', ויש צדיקים שאין להם מס"נ אמיתי כמו אלו, ועכ"ז הם גבוהים מאוד נעלים מאלו כו', וכענין ריב"ז עם רחב"ד שזה כעבד לפני המלך וזה כשר לפני המלך⁵⁹, דא"פ שמס"נ של זה אמיתי יותר, אבל שורש נשמתו והשגתו אינה מגעת במקום גבוה כ"כ, שזה מבחי' חסד וזה מבחי' חכמה. אמנם, כאשר גם המס"נ של (הצדיקים שמדרגתם היא) מדרגת החכמה אמיתי יותר למעלה ממס"נ של (הצדיקים שמדרגתם היא) מדרגת החסד, אז אין לשער גודל המעלה שבוה, שיהי' ההתעוררות למעלה בב' המעלות, הא', במקום הנעלה ביותר, והב' בתוספת ההארה (בהמשכה למטה). וזוהי מעלת יוסף הצדיק, צדיק יסוד עולם, שהיו בו ב' ענינים הנ"ל, ששרש נשמתו היתה למעלה ביותר, וגם המס"נ שלו למטה היתה בתכלית העילוי, ולכך הגיע למעלה ברוממות המדרגות, ומשם נמשך למטה תוספת ההארה ביותר. וזהו בן פורת יוסף בן פורת עלי עין, שכפל הענין בא לרמוז ב' מיני התקשרות הנ"ל (מלמעלה למטה ומלמטה למעלה). כי הנה פורת הוא לשון פרי' ורבי', שהוא ענין ההתקשרות מלמעלה למטה (המשכה), להוליד נשמות ומלאכים. ומפרש הטעם למה יוסף הוא בן פורת, לפי שהוא בן פורת עלי עין, שמרבה עומק ההתקשרות מלמטה למעלה מעלה, שזהו עלי עין, למעלה מע' רבתי כו' (כמבואר שם בארוכה).

וזהו גם מ"ש הרב המגיד במק"א⁶⁰ ש"יסוד יש בו כח לעלות עד הדעת ולהשפיע מן המוחין כו' והוא המחבר את הכל, כמ"ש כי כל בשמים ובארץ כו' דאחיד בשמיא וארעא כו' על ידו הם מתחברים כי הוא צדיק כו' צדיק יסוד עולם. ובזה יביא השפע לעולם העשי' כו' כי לא בא לעולם העשי' אלא ע"י צדיק שבעולם העשי' כו' והב"ן. ויש לקשר זה עם תורת המגיד⁶¹ הנ"ל (ס"ב) ממשל האב שמצמצם את שכלו בשביל בנו הקטן, ודוגמתו בנמשל, שהצמצום הוא בשביל ישראל,

58) ראה תניא קונטרס אחרון קנז, א. אוה"ת בהעלותך ע' תכו. ועוד.
מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ח ח"א ס"ע רפג. 59) ברכות לד, ב.
ביאורי הזהר לאדמו"ר האמצעי בלק קו, א. 60) אור תורה סצ"ה. סצ"ו. וראה גם שם
ביאורי הזהר להצ"צ ח"ב ע' תריג ואילך. סט"ו.

משום שהאור שנמשך אח"כ בפועל (ע"י הצמצום דויאמר אלקים) אינו בדומה (קומט ער ניט) להאור כמו שהוא בהצמצום, היינו בכוונת הצמצום (ווי דער אור שטייט אין צמצום). והיינו דהאור שבהמאמר דויאמר אלקים אינו האור הנמשך אח"כ בפועל, בהקו קצר ודק (בלשון הע"ח הנ"ל) [ולכן לא נאמר ויהי כן, כיון שאינו אותו האור שבויאמר אלקים יהי אור] אלא הוא אור אחר (אן אַנדער אור). ולכן נאמר ע"ז ויהי, שהוא לשון צער וצמצום, אמנם ע"ז נעשה אור המתקיים.

ה) והנה מה שנת"ל דכוונת הצמצום הוא בשביל הגילוי הוא בעיקר בצמצום הראשון דוקא. כמבואר בארוכה במאמרי בעל ההילולא דשנת תש"ב⁶⁰, דהנה ידוע דהצמצום הראשון שהי' באוא"ס ב"ה חלוק מהצמצומים דסדר השתלשלות דהצמצומים דסדר ההשתלשלות הוא רק מיעוט אור בלבד והיינו שבהשתלשלות ממדריגה למדריגה מתמעט האור ע"י הצמצום [מסך ופרסא וכיו"ב], משא"כ בצמצום הראשון שהוא סילוק אור הראשון לגמרי, ודוקא בצמצום זה שהוא בדרך סילוק ישנו ענין נפלא שאינו בהצמצומים דסדר השתלשלות. והענין הוא, כמבואר שם ובהמשך תער"ב לכ"ק אדמו"ר נ"ע⁶¹, דמעלת הצמצום (שבדרך סילוק דוקא) אינה רק בשביל שיהי' אצילות האורות, כ"א בעיקר בכדי שיוכל להיות התהוות הכלים. וכמו שתירץ בעץ חיים⁶² מה שהי' הצמצום בדרך סילוק דוקא ולא הי' ענין הקו דק ע"י מיעוט בלבד, שזהו משום דאם הי' נשאר בתחילה הקו דא"ס [כמו שהוא ע"י צמצום בדרך מיעוט האור בלבד ולא סילוק] לא הי' אפשר להיות התהוות מציאות כלים. וע"י שהי' הצמצום בדרך סילוק האור, הנה לכל לראש נתגלה ענין הגבול, הרשימו [שהוא שרש הכלים] היא בגילוי, וגם אור הקו הנמשך אחר הצמצום ה"ה בא ע"י הפסק הצמצום, ואינו כמו האוא"ס (אפילו האור הגבול) שלפני הצמצום [וכנ"ל בתורת הרב המגיד בהטעם שלא נאמר ויהי כן אלא ויהי אור], וע"ז נעשה התהוות הכלים ומקבלים בתוכם את אור הקו. וע"ז

לפנים, הנה גם ביטול האדם הבא ע"י התכוננות זו (כנ"ל) הוא ג"כ בתכלית שלימות הביטול, בדוגמת הצמצום דלמעלה.

60) סה"מ תש"ב ע' 28 ואילך.

61) ח"א ע' יג.

62) שער א סוף ענף ג.

בשביל שיהיו ישראל צדיקים, שענין זה קשור עם צדיק יסוד עולם הנ"ל, שעל ידו נעשית המשכת כל הענינים מלמעלה.

ובזה מסיים ענין הג' שביו"ד, שמורה על ספירת היסוד, סיומא דגופא, דאחיד בשמיא וארעא, שמאחד את המשפיע והמקבל, היינו, שלאחרי שישנו הביטול שמצד המקבל (ענין הא' שבהיו"ד), והביטול שמצד המשפיע (ענין הב' שבהיו"ד), ישנו גם ענין הג' שביו"ד, שמחבר המשפיע והמקבל, היינו, שכל האותיות, כל ההמשכות מלמעלה, יומשכו ויבואו באופן של קליטה למטה בהמקבל.

ו) וממשיך בהמאמר, שכל הנ"ל הוא באות ד' שמסטרא דקדושה, משא"כ בסטרא דלעו"ז, אות רי"ש, עז"נ⁶¹ ולרש אין כל, שאין להם בחי' כל, כי כל בשמים ובארץ, דאחיד בשמיא ובארעא, היינו, שאין להם ספירת היסוד המחבר, ומשום זה אין לו כל כפשוטו (ביי אים איז קיין זאך ניטאָ). והוא היפך מ"ש ביעקב (שהוא כללות ענין הקדושה) יש לי כל⁶². ומוסיף עוד ענין בזה, שאות ד' הוא גם מלשון דיבור, וזהו שאות ד' הוא מסטרא דקדושה, שמורה על הגילוי דדבר הוי', שעיי"ז נעשה התהוות וקיום כל המציאות (בדבר הוי' שמים נעשו גו'⁶³). משא"כ מצד הלעו"ז, ובפרט מצד התגברות הלעו"ז, ה"ז פועל גם בקדושה שיהי' הדיבור בתכלית ההעלם וההסתר, וכמ"ש⁶⁴ נאלמתי דומי' החשיתי גו'.

ויובן בהרחב הביאור הקשר והשייכות (דהעלם והסתר הדיבור להענין דלרש אין כל) מההיפך ומקצה הב' שיהי' לעתיד לבוא בתיקון הצמצום. דהנה, לעתיד לבוא כתיב⁶⁵ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר. וידוע הדיוק בזה, הרי התהוות העולם בדיבורו ית', בעשרה מאמרות, היא משם אלקים דוקא (ויאמר אלקים⁶⁶), ומהו אומר וראו גו' כי פי הוי' דיבר. אך הענין הוא כמו שמבאר אדמו"ר האמצעי ע"פ⁶⁷ הללו את הוי' מן השמים הללוהו במרומים גו' הללו את הוי' מן הארץ גו' החי' וכל בהמה וגו', שכל פרטי הנבראים בשמים וארץ עד למטה מטה מהללים לשם הוי', דלכאורה אינו מובן, איך שייך שהנבראים שהתהוותם משם אלקים, יהללו את שם הוי'. בשלמא אמירת קדוש קדוש

הפנים לפנים, מובן דכשם שאצל האדם הנה לאחר שהתכוונות הנ"ל פעלה הביטול דלהניח ולעזוב כל אשר לו, תכלית הביטול הוא לעשות לו ית' דירה בתחתונים, ע"י התורה ומצוותי⁶⁵, הנה עד"ז הוא ג"כ למעלה (שזה מעורר עבודת האדם בדוגמא לזה), מה שבתחלת סדר ההשתלשלות הניח וסילק את אורו הגדול לצד אחד הוא בשביל הגילוי שלאח"ז. ובלשון הע"ח (בתחלתו⁶⁴) דטרם שנאצלו הנאצלים כו' הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות ולא הי' מקום לעמידת העולמות כו' ואח"כ צמצם עצמו וכו' והמשיך קו ישר ודק וכו', הנה גם צמצום זה תכליתו [אינו בשביל הצמצום כ"א בשביל] המשכת הקו שע"י הצמצום. ובלשון תורת הבעש"ט⁶⁶ זהו ענין ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור⁶⁷ (כמבואר שם) כלומר ויאמר הש"י מכח מדת אלקים שהוא מדת גבורה המצמצם האור מחמת זה יהי' אור המתקיים שיוכל העולם לסובלו. היינו דכוונת הצמצום אינה בשביל הצמצום עצמו כ"א שעיי"ז יהי' אור המתקבל ומתקיים. וכמו שמבאר בזה הרב המגיד נ"ע בארוכה⁶⁸ דזהו מ"ש ויהי אור [דבשאר הנבראים נאמר ויהי כן, משא"כ כאן שנאמר ויהי אור] וגם ארז"ל⁶⁹ דכל מקום שנאמר ויהי אינו אלא לשון צער, שזהו

הניח אורו הגדול לצד אחד, הוא בבחינת סילוק לגמרי. דזהו ההפרש בין צמצום הראשון לשאר הצמצומים, דצמצום הראשון הוא סילוק אור הראשון לגמרי, משא"כ שאר הצמצומים הם מיעוט האור, שבהשתלשלות ממדריגה למדריגה מתמעט האור, נמשכת הארה ע"י פרסא ומסך וכו' [ומה שהצמצום הא' הוא בדרך סילוק הוא מפני שדוקא ע"י צמצום כזה אפשר להיות התהוות מציאות העולמות, וכדאיתא בע"ח⁶⁴ דתחלת הכל הי' אור עליון פשוט ממלא כל המציאות וכו' ולא הי' מקום לעמידת העולמות ואח"כ צמצם א"ע, שהו"ע צמצום הראשון שהוא בבחינת סילוק לגמרי, ולולא שהי' הצמצום באופן כזה (בבחינת סילוק), לא הי' אפשר להיות התהוות מציאות עולמות]. וכיון שהצמצום הי' בדרך סילוק לגמרי [וכדאיתא בתניא (שם) סילק את אורו הגדול] מובן שכמים הפנים

(54) שער א (דרוש עיגולים ויושר) ענף ב.

(55) ראה תניא שם בסוף הפרק.

(56) כתר שם טוב סימן רמז. וראה לקו"ת מסעי צה, ב.

(57) בראשית א, ג.

(58) אור תורה סוף סימן ב. וראה ג"כ שם סוף סימן קפג.

(59) מגילה י, ב. ויק"ר פיי"א, ז.

(61) שמואל-ב יב, ג.

(62) וישלח לג, יא.

(63) תהלים לג, ו.

(64) שם לט, ג.

(65) ישעיה מ, ה.

(66) בראשית א, ג. ועוד. וראה זח"ג רטז,

סע"ב. ועוד.

(67) תהלים קמח, א ואילך.

לאחריו. ויובן זה (שתכלית הביטול הוא בשביל הגילוי) בהקדים מה שמבאר כ"ק אדמו"ר הזקן בתניא פמ"ט שהביטול שצ"ל אצל כ"א מישראל הוא כמים הפנים לפנים⁵³. כמו שהקב"ה כביכול הניח וסילק לצד אחד דרך משל את אורו הגדול הבלתי תכלית כו' והניח כל צבא מעלה הקדושים והשרה שכינתו עלינו כו' ובנו בחרת מכל עם ולשון כו' וקרבנתו וכו' כאשר ישים כו' אזי ממילא כמים הפנים לפנים תתלהט נפשו כו' להניח ולעזוב כל אשר לו כו"י. וכיון שהביטול הוא כמים

הוא כדיוק הלשון (דסיהרא) לית לה מגרמה כלום, שלא נאמר בזה שביטולה הוא דלית לה כלום סתם (בלי תיבת לגרמה), כ"א דלית לה מגרמה כלום מצד עצמה. אבל מצד (וע"י) ביטולה להיו"ד, ספירת היסוד, הנה יש לה הכל. וזהו ג"כ ביאור המשך המאמר, שלאחר שביאר⁵⁰ שבקדושה הוא ביטול, הנה מסביר⁵³ שאין זה שאין לו דבר, כ"א אדרבא, ע"י יש לו הכל (שבהדלי"ת דמלכות יש היו"ד דספירת היסוד). וכמו שממשיך בהמאמר (שם) בביאור מאמר רב מתיבתא⁵¹ דמאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר, שמצד הביטול דקדושה (איהו זעיר) ישנו גילוי והשפעה יותר מהריבוי (איהו רב) שבלעו"ז. וכן הוא גם בעבודה, כידוע שאין הכוונה בענין הביטול בחינת אסקופה הנדרסת ח"ו, דאדרבא, עבודת ה' צ"ל בהרחבה וכמ"ש⁵² ואתהלכה ברחבה, שבהנהגה בעניני קדושה, בלימוד התורה וקיום המצוות וכו' צ"ל הגבהה וכו'. ומה שצ"ל ביטול הוא בתור הקדמה, שע"י ביטול זה דונפשי כעפר לכל תהי' יהי' פתח לבי בתורתך, ע"ד הנ"ל שע"י הביטול יש לו הכל.

(יא) וכיון שנקודת ההמשך (דבאתי לגני) הוא דתכלית הכוונה היא שיהי' דירה לו ית' בתחתונים, דכוונה זו נוגעת לכל סדר ההשתלשלות, מובן שגם זה שתכלית הביטול (דאות ד') הוא בשביל הגילוי (דאות יו"ד) (המתבאר בסעיף זה) ישנו בכללות סדר ההשתלשלות (וכפי שיתבאר לקמן בעולמות, נשמות, תורה וכו').

(יב) וכיון שהביטול בא ע"י ההתבוננות בהצמצום הא' כמים הפנים לפנים מובן שהוא בתכלית השלימות. דהנה צמצום זה שהקב"ה כביכול

קדוש הוי"ו⁶⁸ (שפירושו מובדל⁶⁹), שייכת גם בנבראים שנתהוו ע"י עשרה מאמרות דשם אלקים, כיון שגם משם אלקים יכולים לבוא להכרה דקדוש הוי"ו, שהוי"ו הוא קדוש ומובדל. אבל מש"נ בכל פרטי הנבראים הללו את הוי"ו (ועד שאפילו באוה"ע כתיב⁷⁰ הללו את הוי"ו כל גוים), אינו מובן, איך שייך ההילול דשם הוי"ו אצל נבראים שהתהוות מציאותם היא משם אלקים. ומבאר בארוכה, ע"פ מ"ש⁷¹ וידעת היום והשבות אל לבבך כי הוי"ו הוא האלקים, ואיתא בזהר⁷² דהוי"ו ואלקים כולא חד שהוא עיקרא דכולא, ולכן, גם התהוות הנבראים משם אלקים היא באופן שהוי"ו ואלקים כולא חד, אלא ששם אלקים הוא ע"ד מגן ונתק לשם הוי"ו, כמ"ש⁷³ כי שמש ומגן הוי"ו אלקים, אבל, להיותו מגן ונתק דקדושה, הנה גם על ידו יכול להיות אצל כל הנבראים הענין דהללו את הוי"ו, ועד שהללו את הוי"ו (גם) כל גוים. אמנם, כל זה הוא בזמן הזה, שרק ע"י העשרה מאמרות דשם אלקים מגיעים לשם הוי"ו, ובמילא ה"ז רק שמש הוי"ו כמו שהיא בתוך המגן והנתק דשם אלקים, אבל לעתיד לבוא יהי' החידוש דונגלה כבוד הוי"ו וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי"ו דיבר, שהקב"ה מוציא חמה מנתקה⁷⁴, ששמש הוי"ו יצא מהמגן ונתק דשם אלקים, ואז יראו את הגילוי דשם הוי"ו כמו שהוא מצד עצמו, כי פי הוי"ו דיבר. וגילוי זה יהי' בכל הנבראים, כמ"ש וראו כל בשר, היינו, לא רק נשמות ומלאכים, אלא כל בשר, ועד לחיות ובהמות למטה, יכירו כי פי הוי"ו דיבר. וע"ד מ"ש (בהפרות שנשאו את הארון) וישרנה הפרות⁷⁵, שאמרו שירה, ומאי שירה אמרו כו' שירו⁷⁶ להוי"ו שיר חדש⁷⁷, שזוהי השירה דלעתיד לבוא, כדאיתא במדרש⁷⁸ שהשיר דלעתיד לבוא, שאז תהי' גאולה שאין אחרי' גלות, הוא לשון זכר, שירו להוי"ו שיר חדש, והרי הגילוי דלעתיד לבוא יהי' באופן דוראו כל בשר, גם בהמות וחיות, כי פי הוי"ו דיבר, שדיבורו ית' יהי' בתכלית הגילוי.

(ו) תורת חיים ח"ב ע' 964 (בהוצאה החדשה — תצוה שכח, ד ואילך).

- (68) ישע"י ו, ג.
 (69) לקו"ת אמור לא, א. ובכ"מ.
 (70) תהלים קיז, א.
 (71) ואתחנן ד, לט.
 (72) ח"א יב, סע"א. ח"ב כו, ב. קסא, א.
 (73) תהלים פד, יב. וראה תניא שעה"ה א פ"ד. ובכ"מ.
 (74) נדרים ח, ב.
 (75) שמואל"א ו, יב.
 (76) תהלים צח, א.
 (77) ע"ז כד, ב. זח"ב קלז, סע"ב ואילך.
 (78) תנחומא פרשתנו יו"ד. ועוד.
 (79) ח"ג קמג, א. רסד, א. ועוד.

(50) בס"ד.

(51) זהר ח"א קכב, ב. ח"ג קסא, א.

(52) תהלים קיט, מה.

(53) משלי כו, יט.

הזהר⁴² עה"כ⁴³ יהי שם ה' מבורך, שלהיות הגילוי (מבורך) בבחינת מלכות הנקרא שם הוא ע"י יהי. די"ה קאי על חו"ב, והם נמשכים ביו"ד (דיסוד ז"א), והיינו דיהי הוא חו"ב ביסוד. ועיקר ההמשכה (ביסוד ז"א) היא מיסוד אבא דוקאט, דיסוד"א [דבאבא קאי מ"ש ביו"ד נברא העוה"ב] הוא ממש נמשך ומתלבש ביסוד ז"א (ועי"ז ההמשכה, מבורך, בספירת המלכות). וזהו ביאור ההמשך בהמאמר³³ שמיד לאחר אמרו דביו"ד נברא העוה"ב ממשיך דע"ז אומר כי כל בשמים ובארץ, כי בחינת היו"ד שבה נברא העוה"ב (בחי' יסוד אבא) היא עצמה נמשכת ומתלבשת בספירת היסוד, עד שהוא ממש כי כל בשמים ובארץ דספירת היסוד.

(ד) **והנה** טעם ההכרח שתהי' המשכת היו"ד (דספירת היסוד וכו') בהדלי"ת (דספירת המלכות), אע"פ שנת"ל שצריך להיות הביטול בתכלית (אזעירת גרמה, ולית לה מגרמה כלום), הוא כי ענין הביטול (לעצמו, אינו התכלית כי אם) הוא הכנה בשביל הגילויי הבא

(ט) כדאיתא בכהאריז"ל⁴⁴ דיסוד"א ארוך ומסתיים ביסוד ז"א משא"כ יסוד אימא קצר [וזהו"ע יוסף יתום מאמו], דבינה עד הוד אתפשטת. והביאור בזה הוא כמבואר בכ"מ⁴⁵ שזהו בדוגמת החילוק שבין שמיעה לראי'. דאינה דומה שמיעה לראי'⁴⁶, דשמיעה, בחינת הבנה והשגה, מתפשטת ותופסת רק בדברים רוחניים וזהו מה דיסוד אימא עד הוד אתפשטת. משא"כ ראי' תופסת בדברים גשמיים, ועד"ז (למעלה) יסוד"א מתפשט ביסוד ז"א, עד שיסוד"א ממש מתלבש ביסוד ז"א. וי"ל דזהו ג"כ⁴⁷ ענין מה שאבא יסוד ברתא⁴⁸, וכידוע⁴⁹ דשרש האותיות הם מהחכמה, ועד"ז למעלה, דספירת המלכות [שזהו"ע אות דלי"ת המבואר בהמאמר] שרשה מבחינת החכמה.

(י) והיינו דאי"ז שמצד הביטול דקדושה אין דבר ומציאות כלל, דאדרבא בקדושה הרי ישנו הכל (ס'איז דאָ אַלץ), אלא שענין הביטול

משא"כ עתה בזמן הגלות הוא ההיפך מזה לגמרי, שדיבורו ית' הוא בתכלית ההעלם וההסתר, וכמ"ש נאלמתי דומי' החשיתי גו', נאלמתי לשון אלם, שזהו היפך ענין הדיבור. וכפי שמפרש הצמח צדק⁵ שזהו גם שבזמן הגלות כתיב⁷⁹ כרחל לפני גוזזי' נאלמה, שהוא היפך ענין הדיבור. ומבאר מ"ש כרחל לפני גוזזי' דוקא נאלמה, דרחל הוא כנסת ישראל⁸⁰, ספירת המלכות, ובזמן הגלות שאז ישנם גוזזי', הגוזזים בחי' שערות שלה, ה"ה נאלמה, שבחי' הדיבור שבעשרה מאמרות הוא כבחי' שתיקה ודומי', והמשכת החיות ע"י לבושים ושערות המסתירים על בחי' הדיבורי'. וכמו שמבאר בעל ההילולא בהמשך הפרק, שהאור והחיות המחיי' את הסט"א הוא הארה דהארה, חיצוני' דחיצוני', ובא בתכלית ההעלם — הנה המשל לזה הוא בדוגמת השערות, שהחיות שבהם אינו בגילוי, שלכן כאשר גוזזים השערות אין מרגישים כאב, לפי שהחיות שבהם הוא בצמצום היותר גדול, ואינו אלא חיצוניות דחיצוניות, להיותו נמשך ע"י הפסק וצמצום עצם הגולגולת. ולכן נקרא בשם נאלמה, שהוא היפך ענין הדיבור. ומבאר הצ"צ שזהו גם מ"ש נאלמתי דומי' החשיתי, כמ"ש בראשית חכמה⁸¹ שנאלמתי דומי' החשיתי ר"ת נדה [שנדה קאי על כללות זמן הגלות, שאז ירושלים גו' לנדה היתה⁸², ומחורבנה של ירושלים נתמלאה צור⁸³], דנדה אותיות נד ה'⁸⁴, פי' שנתרחק הה"א אחרונה דשם מאות וא"ו, היינו, שהה"א אחרונה דשם הוי', ספירת המלכות, בחי' הדיבור, נודד ומתרחק מאות וא"ו שמורה על ההמשכה מלמעלה, ועי"ז מתעלם ומסתתר הדיבור, כדאיתא בזהר⁸⁵ בגין דאתפרשו (ה"א מן וא"ו) כו' נאלמתי דומי', בגין דאסתלק וא"ו מן ה"א כו' דבור אתאלם.

(ז) ראה רשימות לאיכה ע' 19 (אוה"ת נ"ך כרך ב ע' א'מח). אוה"ת בראשית נא, א. רשימות לתהלים (יהל אור) עה"פ לט, ג (ע' קמו ואילך).

(ח) לקו"ת מסעי פח, ג.

(ט) ולכן, לעתיד לבוא יהי דוקא "קול גדול", ו"קול כלה"⁸⁶. ובמדרש תהלים עה"פ⁸⁷ ה' מתיר אסורים איתא שלעת"ל הקב"ה מתיר אסורים דנדה⁸⁸.

- (79) ישע"י נג, ז. (84) רמ"ז (הובא בנצוצי אורות) לזח"ב ג, ב. (80) זח"ב כט, ב. תניא פרק מה (סד, ב). ב. (85) ח"א קטז, ב. ועוד. (81) שער הקדושה פי"ז (ד"ה גם צריך ליהזר). נתבאר בלקו"ש חל"ה ע' 197. (82) איכה א, ח. (87) תהלים קמו, ז. (83) רש"י תולדות כה, כג. (88) ראה אוה"ת בראשית שבהערה ז.

(42) ח"א רלב, ב.

(43) תהלים שם, ב.

(44) ע"ח שער הכללים פ"י. שכ"ט פ"ח. ובכ"מ.

(45) וכ"ה בתו"א שם.

(46) מכילתא יתרו יט, ט.

(47) ראה תו"א שם.

(48) זח"ג רנו, סע"ב (ברע"מ). רנח, א (ברע"מ). ובכ"מ.

(49) ראה תניא אגה"ק ס"ה. ובכ"מ.

(ג) **וביאור** ענין שייכות ב' הענינים דביו"ד נברא העוה"ב עם כי כל בשמים ובארץ שמקשרם בהמאמר, אף דלכאורה הם ב' ענינים נפרדים, יובן על פי מה שמבאר כ"ק אדמו"ר הזקן בתורה אור³⁶ פ"י הכתוב³⁷ המגביהי לשבת גו', דהיו"ד דאחר הה"א (דהמגביהי) הוא יתיר אלא דר"ל דע"ל זו דמלכות דאצילות הנקראת ה' שיהי' עולה כו' הוא ע"י היו"ד והוא היו"ד שבתוך הה"א, כי מלכות דאצילות הוא בחינת דל"ת דלית לה מגרמה כלום ובהמשכת המצוה נעשה בתוכה יו"ד ונעשית עי"ז בחינת ה' וע"י היו"ד שבתוכה היא עולה למעלה כו'. אמנם מקודם ש(ע"י המשכת היו"ד בהד') נעשה ה', ישנו יו"ד שהוא חלק דהד', וזהו ענין המתבאר כאן. [וע"פ ביאור זה מובן שענין היו"ד דיסוד, כי כל בשמים ובארץ, אינו ענין המבואר ברוב המקומות דקאי על יחוד שמשא וסיהרא, יסוד ומלכות, כי יחוד זה (יחוד שמשא וסיהרא) הוא כשספירת המלכות היא בבחינת ה"א, ויתבאר להלן בסעיף ח', והמבואר כאן הוא כמו שהיו"ד זעירא (דיסוד) היא חלק מאות דלי"ת⁴¹]. וביאור הענין (דהיו"ד הנמשכת בדלי"ת) הוא כמו שמבואר בתו"א³⁸ [ובזה מבאר כ"ק אדמו"ר הזקן והצ"צ הקשר שבין ביו"ד נברא העוה"ב עם היו"ד דיסוד] מיוסד על מאמר

(ו) וכמובן גם ממ"ש באוה"ת לכ"ק אדמו"ר הצ"צ ד"ה שתי ידות לקרש³⁶, כי ביו"ד נברא העוה"ב קאי על חכמה, שממנה נמשך עוה"ב, ספירת הבינה, ויו"ד דכי כל בשמים ובארץ קאי על ספירת היסוד [ומוסיף באוה"ת³⁷ שזהו יו"ד זעירא, משא"כ יו"ד דחכמה היא יו"ד סתם].

(ז) ועי"ז נעשה ג"כ המשפילי לראות בשמים ובארץ.

(ח) ו(היינו ד)המשכת היו"ד היא באופן שהיו"ד היא מאחורי הדלי"ת. דאין היו"ד נמשך בפנימיות (בבחינת פנים בפנים), שזהו כשהיו"ד שבהדלי"ת היא מלפניו שאז היו"ד הוא קו בפ"ע ונעשה מדלי"ת ה"א [שזהו ענין המבואר להלן בהמאמר⁴⁰], אבל כאן ההמשכה היא באופן שהיו"ד הוא חלק באחורי הדלי"ת (שההמשכה היא בבחינת אחוריים בלבד).

ומזה מובן, שהענין דנאלמתי דומי' החשתי, ר"ת נדה, נד ה"א מן וא"ו, הוא היפך הענין דכל, ספירת היסוד, דאחיד בשמיא ובארעא, שמחבר הוא"ו (שמים, ז"א) עם הה"א (ארץ, מלכות). וזהו גם הענין שלרש אין כל, שמצד זה שאין הבחי' דכל, דאחיד בשמיא ובארעא, היינו, שאין המשכת המדות, אות וא"ו, במלכות, אות ה"א, שזהו מה שנד הה"א מן הוא"ו, אזי נעשה ענין של רישות (רי"ש) ועוני.

(ז) **וממשיך** בהמאמר, שזהו שיעקב אמר יש לי כל, ועשו אמר יש לי רב⁸⁹. כי הבחי' דכל, דאחיד בשמיא ובארעא, הוא בקדושה דוקא, אבל בעשו שהוא קליפה וסט"א אין בחי' כל המחבר, כי אם (יש לי) רב. והענין בזה, שרב מורה על ענין הריבוי וההתחלקות, היפך ענין האחדות (דאחיד) שבקדושה, וכדאיתא במדרש⁹⁰ בעשו כתיב ב' שש נפשות וכתוב בו נפשות הרבה (ע"ד יש לי רב), דכתיב⁹¹ ויקח עשו גו' את נפשות ביתו, וביעקב שבעים נפש וכתוב ב' נפש א' דכתיב⁹² ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב וגו'. וממשיך לבאר דמ"ש עשו יש לי רב אין זה סתירה להאמור שלרש אין כל, ע"פ מאמר רב מתיבתא (בזהר⁹³) מאן דאיהו זעיר איהו רב ומאן דאיהו רב איהו זעיר. דבקדושה דאיהו זעיר, דאזעירת גרמה, וכמ"ש⁹⁴ מי יקום יעקב כי קטן הוא, הנה עי"ז איהו רב, כי ע"י הביטול ה"ה מקבל כל ההשפעות מלמעלה, ועד להגילוי דביו"ד נברא העוה"ב שהוא הבחי' דלחזות בנועם הוי' (כנ"ל ס"ג). משא"כ בלעו"ז, מאן דאיהו רב, שהוא בהתברכות (היפך הביטול), ההשפעה שמקבל אינה אלא מחיצוניות דחיצוניות, ולכן איהו זעיר, שהו"ע של מיעוט, כיון שאין לו אלא השפעה גשמית בלבד, והרי גשמיות מצד עצמו, גם כשהוא בריבוי, יש לי רב, אינו מציאות כלל, איהו זעיר.

ויתירה מזה, שריבוי הגשמיות (יש לי רב) גופא פועל בו זעירות וקטנות. ומובן זה גם בעבודה, כפי שמבאר אדמו"ר מהר"שי בארוכה בפירושו הפסוק⁹⁵ אולת אדם תסלף דרכו ועל ה' יזעף לבו,

(י) המשך מים רבים תרלו בתחלתו.

(36) תרומה ע' א'תקיד.

(37) שם.

(38) מ, א.

(39) תהלים קיג, ה.

(40) ס"ח.

(41) תו"א שם.

(92) שמות א, ה.

(93) ח"א קכב, ב. ח"ג קסח, א.

(94) עמוס ז, ב. ה.

(95) משלי יט, ג.

(89) וישלח לג, ט.

(90) ויק"ר פ"ד, ו. הובא בפרש"י עה"ת

ויגש מו, כו.

(91) וישלח לו, ו.

שרואים אנו בטבע הבריאה שדבר המוכרח להאדם יותר ה"ה מצוי יותר וללא טירחא. וכמו האויר שמוכרח תמיד להאדם הרי הוא נמצא בכל מקום ואין צריך שום יגיעה כלל להשיגו, ואכילה ושתי' שאינם מוכרחים בתמידות כ"כ כמו האויר, אינם נמצא כ"כ כמו האויר, ובזה גופא השתי' שהיא מוכרחת יותר היא מצוי' יותר ובזול יותר, והאכילה שאינה מוכרחת כ"כ היא ביוקר יותר, והלבושים שאינם נחוצים כ"כ (שהרי גם בלעדם יוכל לחיות) הם ביוקר יותר, עד אשר הבנין שהוא עוד יותר מבלי צורך כו' ה"ז עולה ביוקר יותר ובא בטרחא ויגיעה כו'. ומכ"ש ענינים שהם מותרות לגמרי. אמנם ישנם כאלה שבשביל עניני מותרות מקריבים ומסכנים את עצמם, שזהו גם היפך שכל האנושי. ועז"נ אולת אדם תסלף דרכו, שהנהגה זו שמתנהג באולת ושטות לרדוף אחרי מותרות, תסלף דרכו, שלא זו בלבד שאינו משיג המטרה שלו, אלא אדרבה, שעז"ז מתמעט, כיון שנעשה מבולבל, וחסרה לו מנוחת הנפש, ועז"ז נחסר אצלו גם בענינים הגשמיים הדרושים לו. וזהו מאן דאיהו רב איהו זעיר, שריבוי הגשמיות גופא פועל שנעשה זעיר.

וממשיך שם, שזהו שאמרו מרובים צרכי עמך ודעתם קצרה⁹⁶, שכל הסיבה מה שמרובים צרכי עמך לרדוף אחרי המותרות, הוא, לפי שדעתם קצרה (שזהו"ע דאולת אדם) מלהבין שעז"י הרדיפה אחרי המותרות ה"ה מאבד גם את הענינים המוכרחים. ומוסיף לפרש בפנימיות יותר, שעיקר פירוש ודעתם קצרה הוא בנוגע להעמקת הדעת באופן של התקשרות⁹⁷ [ע"ד המבואר לעיל (ס"ה) בענין יסוד סיומא דגופא, דגופא וברית חשוב חד], שאילו הי' מעמיק דעתו באלקות, לידע שה' אלקיך הוא הנותן לך כח לעשות חיל⁹⁸, לא הי' מחפש תחבולות לנדוד בקצוי תבל, בה בשעה שמאמין ויודע (ידיעה אמיתית באופן של התקשרות, שחודרת בכל כחות נפשו) מ"ש⁹⁹ וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, שיכול לברכו בכל אשר יעשה במקומו הוא, מבלי לילך למקום סכנה, ומבלי תחבולות וערמומיות כו'. וזהו שהטעם לכך שמרובים צרכי עמך הוא מפני שדעתם קצרה, היינו, העדר הדעת וההתקשרות להענין דוברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה, שמזה בא המצב דאולת אדם תסלף דרכו לחפש תחבולות

ד' בר' ור' בד', ובאותיות אלו הוא החילוק שבין הוי' אחד להענין דאל אחר [ובשני הכתובים הד' ור' הם באות רבתין], וכאשר יחליף רי"ש במקום הדלי"ת ודלי"ת במקום הרי"ש הרי זה מחריב עולמות. שמזה מובן שהחילוק שביניהם הוא מן הקצה אל הקצה. והחילוק שביניהם בצירום הוא [כמו שמבאר בסעיף השביעייה] שבאות ד' יש יו"ד זעירא [בחנית נקודה] מאחוריו, משא"כ באות ר', ועז"י יו"ד זה הנה במקום רי"ש, שהו"ע העניות והדלות דלעו"ז, נעשה אות ד' דקדושה (ע"כ מתוכן ס"ז שם). ואע"פ שגם דלי"ת הוא מלשון דלות ועניות (כנ"ל), אי"ז כלל ענין העניות דרי"ש דלעו"ז, כי ענין הדלות דקדושה מורה על ענין הביטול דקדושה, וכמ"ש ונפשי כעפר לכל תהי', כי עני ואביון אני גו"ה²⁸, שזהו ענין הדלות מצד הביטול שבקדושה [וכמבואר בארוכה בסעיף הקודם²⁹ האופנים ומדריגות דביטול, עד להביטול דאזעירת גרמה³⁰ וסיהרא לית לה מגרמה כלום³¹ — דביטול זה דלית לה מגרמה כלום הוא ביטול בתכלית ובשלימות, יותר גם מהביטול דאזעירת גרמה. דבאזעירת גרמה הרי עדיין ישנה מציאות, אלא שהמציאות היא בבחינת זעיר, משא"כ בלית לה מגרמה כלום, שאין לה מציאות כלל (גם לא באופן דזעיר) והוא בתכלית הביטול] משא"כ העניות והדלות שבלעו"ז שענינה הוא כמ"ש³² ולרש אין כל. וממשיך לבאר בהמאמר³³ ענין היו"ד שמאחורי הדלי"ת (שעז"י מחולק מהרי"ש דלעו"ז, שאין בה יו"ד) דאם שהוא אות זעירא מכל האותיות הנה הוא ראש לכל האותיות, דכל אות הרי תחלתו אות יו"ד והוא מה [דאיתא בגמרא מנחות³⁴] שביו"ד נברא העוה"ב [ומזה נמשך אח"כ בספירת היסוד (כפי שיתבאר לקמן)] דעל זה אומר³⁵ כי כל בשמים ובארץ ותרגם דאחיד בשמיא ובארעא, שהיא ספירת היסוד שבחינת המלכות מקבלת ממנה כו' (ע"כ מהמאמר שם).

(ה) וכל השביעין חביבין⁵, כנ"ל.

(28) תהלים פו, א.

(29) ס"ו. וראה ג"כ ד"ה באתי לגני תשל"ו (תו"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' רח ואל"ך).

(30) זהר ח"א כ, א. ח"ג קצא, א.

(31) זח"א רמט, ב.

(32) שמואל-ב יב, ג.

(33) בסעיף ז.

(34) כט, ב.

(35) דברי הימים-א כט, יא. וראה זהר ח"א לא, סע"א. ח"ג רנו, סע"א. זהר חדש קג, ב.

לקו"ת עקב יז, ב. ובכ"מ.

(96) פיוט בסליחות דערב ראש השנה

ותפלת נעילה. ועייג"כ ברכות כט, ב.

(97) ראה תניא ספ"ג. פמ"ב (נט, ב). ועוד.

(98) עקב ח, יח.

(99) פ' ראה טו, יח.

וכו', ובמילא באה גם ההשפעה באופן של עקמומיות (דאָס גייט מיט אַ קרומקייט), שתמורת רב (ריבוי גשמיות) נעשה זעיר, כנ"ל.

ח) **וממשיך** בעל ההילולא בהמאמר, שההשפעה לקליפה וסט"א היא באופן שזה גופא עושה אותם בבחי' ישות יותר, וכמו פרעה שאמר לי יאורי ואני עשיתיני¹⁰⁰, שזהו היפך האמת ממש, דהאמת הוא שנתברך בברכתו של יעקב, כמ"ש¹⁰¹ ויברך יעקב את פרעה, ברכו שיעלה נילוס לרגליו, אמנם, פרעה הוא אותיות הערף¹⁰² הנה עוד כיחש והי' כפוי טובה לומר לי יאורי ואני עשיתיני, והיינו, שע"י ההשפעה ה"ה נעשה בבחינת יש יותר.

והענין בזה, שלמרות שישנו ריבוי ההשפעה (יש לי רב), הרי השפעה זו אינה אלא חיצוניות דחיצוניות, ולכן שייך בזה הענין דגוזזי (שערות בלבד) שע"י נאלמה. וכך הי' אצל פרעה, אותיות הערף, שהי' כפוי טובה וכיחש לגמרי לומר לי יאורי ואני עשיתיני. וכתוצאה מזה נעשה הענין דלרש אין כל, שאין לו השפעה רוחנית כלל, ואפילו השפעת הגשמיות, כיון שאינה אלא מחיצוניות דחיצוניות, אין לה קיום לאורך זמן, להיותה היפך האמת¹⁰³.

ולהבין זה, דהן אמת שהקליפות מקבלים רק השפעה חיצוניות דחיצוניות, אבל הרי גם השפעה זו היא מהקדושה, ואיך אפשר שע"י יהי' בבחינת יש יותר, לומר לי יאורי ואני עשיתיני. ויובן ע"פ ביאור אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע"י שהטעם לכך שהסט"א מגבהת עצמה לומר לי יאורי ואני עשיתיני, הוא, לפי שאור הקדושה אינו מאיר בהם בגילוי, אלא נמצא בתוכם בבחינת גלות. דהנה, כאשר ההשפעה וההמשכה מלמעלה באה בסטרא דקדושה, כפי שנמשך לבנ"י, הרי כיון שהם בעצם כלים לאלקות, כלי מוכשר ומוכן לקבל ההמשכות מלמעלה — ע"י

(יא) להעיר מהענין ד"חצי תאוותו בידו" שנתבאר בסה"מ קייץ ש"ת ע' 153.

(יב) קונטרס ומעין מאמר ג (ע' 68).

100) בהמאמר נדפס "לי יאור (בלי יו"ד) ואני עשיתיני". ולכאורה צ"ל כמו כאן (וכן הוא בסיום הסעיף), וכלשון הפסוק יחזקאל כט, ג. וראה הלשון שנעתק בתניא פכ"ב (כח, רע"א) ובהערות ותיקונים שם (וראה אג"ק ח"ג ע' רצ).

101) ויגש מז, יו"ד ובפרש"י שם.

102) לקו"ת להאריז"ל וישב מ, א. שם ר"פ שמות. ובכ"מ.

103) ראה לקו"ת צו יב, סע"ד. קונטרס ומעין מאמר יד פרק ד (ע' 80).

ב) **וממשיך** בהמאמר שם²⁵ דהנה בהקדמת הזהר בענין האותיות דאעלו קמי קוב"ה למברי' בהו עלמא כו' איתא דאות ק' ר' אתוון דאתחזיאו על סטרא בישא אינון, ובגין לאתקיימא נטלי אות ש' בגווייהו כו', דהאות ש' את קשוט איהו (כמ"ש לעיל בזהר שם). והטעם שהיו צריכים לאות של אמת הוא משום דשקר אין לו רגלים כו'. והעבודה היא לעשות משקר זה (דאות ק' ור') קרשים למשכן, והוא ע"י הלעו"ז דאותיות אלו. דאת זה לעו"ז עשה האלקים²⁶, ובדוגמא לאות רי"ש (אות דשיקרא) בלעו"ז, הנה ישנה אות דלי"ת בקדושה. דאע"פ דד' ור' הם שוים בפירושם, דד' הוא מלשון דלות ועניות וכן אות רי"ש הוא מלשון עניות ודלות, מ"מ ה"ה מובדלים ומחולקים בעניניהם ועד שהחילוק ביניהם הוא חילוק עיקרי. וכמובן ממה דאיתא במדרש²⁷ בזהירות שצ"ל שלא להחליף

ד) דבזה בא לבאר איך שפרטי האותיות דקרב שייכים הם לתוכן התיבה כולה (שענינה שמשקר העולם עושים קרש). דהנה ידועה תורת הבעש"ט²¹ דהשמות שנקראים בהם בלה"ק הוא חיותם וקיומם של הנבראים, וכמו שישנו החיות דכללות התיבה (השם) כן כל אות ואות שמהתיבה היא המשכת חיות וכח מיוחד פרטי, ותמונתם בכתב היא מורה על ציור ההמשכה כמבואר בשעה"ה²² וגם חיות זו (הפרטית) שייכת היא להחיות שבהתיבה כולה. ואע"פ שהחיות שבהתיבה כולה הוא אור העולה על כולנה, וכוללת ושקולה כנגד כל מיני הכחות והחיות פרטיות של האותיות²³, והיינו שהיא שלא בערך למעלה מהחיות שבהאותיות [ועד"ז בתיבת קרש, שלכאורה אין לתוכנה שייכות להאותיות שלה], מ"מ הנה מבואר בכ"מ²⁴ שגם אור זה (העולה על כולנה) שייך לפרטי האותיות. דזהו ג"כ דיוק הלשון דאור העולה על כולנה, שאף שהוא אור שלא בערך האור שבפרטי האותיות מ"מ הוא עולה ע"י כולנה, פרטי האותיות. ומזה מובן גם בנוגע להשם קרש, שגם פרטי אותיותיו שייכים הם לתוכן ענינו, שמשקר עושים קרש.

21) תניא שעה"ה"א בתחלתו. וראה אור תורה להה"מ ס"פ בראשית. ובכ"מ.

22) ספי"א ופי"ב.

23) שם פי"ב.

24) ראה ד"ה שיר המעלות תרס"ד (סה"מ תרס"ד ע' קנג).

25) בד"ה היושבת בגנים ס"ו.

26) קהלת ז, יד.

27) ויק"ר פי"ט, ב.

הביטול, כמבואר בתניא¹⁰⁴ שאין קדושה עליונה שורה אלא על מה שבטל אצלו ית', לכן, מתגלה בהם האור האלקי ומתאחד עמהם. משא"כ בסטרא דלעו"ז, כיון שבעצם אינם כלים לאלקות כלל — להיותם בפירו, וכמ"ש¹⁰⁵ אשר חלק ה' אלקיך אותם לכל העמים, שהפרידן מאחדותו¹⁰⁶, היפך הביטול, לכן אין אור הקדושה מתלבש בהם ומתאחד עמהם, אלא נמצא בתוכם בבחינת גלות. וע"ד החילוק בין התלבשות נשמת האדם בגופו לענין הגלגולים, שהתלבשות הנשמה בגוף היא בדוגמת התלבשות אור בכלי (שהאור פועל בהכלי והכלי בהאור), לפי שהגוף הוא כלי מוכשר ומוכן לקבל הנפש, היינו, שחומר הגוף הוא לפי ערך צורת הנפש, ולכן פועל הגוף על הנשמה והנשמה פועלת על הגוף, ועד שמתאחדים לגמרי, משא"כ בענין הגלגולים, שנפש האדם מתגלגל בגוף הבהמה, אין זה פועל שינוי ועד שלא ניכר כלל בבהמה, כיון שאינה מוכנה ומוכשרת לקבל את הנשמה המגולגלת בתוכה. וכמשל אדם הקשור בשק, שאינו פועל מאומה בהשק. ודוגמתו בהשפעה לקליפה וסט"א, שגם ההשפעה המצומצמת, חיצונית דחיצונית, שבאה בפנימיות, אינה באופן של התלבשות אור בכלי (כיון שבעצם אין הקליפה וסט"א כלי מוכשר), אלא נמצאת שם באופן של גלות. ולכן, לא זו בלבד שהשפעת הקדושה אינה פועלת ענין של ביטול, אלא אדרבה, שע"ז ניתוסף כח בקליפה לפי שעה, שנעשה בבחינת יש יותר, לומר לי יאורי ואני עשיתיני.

ט) וכללות הענין בזה, דסטרא דלעו"ז חסר אצלם הענין התיכוני שהוא הביטול דאזעירת גרמה. כי, בהעדר הביטול דאזעירת גרמה שמצד המקבל, חסר גם אצל המשפיע הצמצום שבשביל ההמשכה, וכתוצאה מזה נעשה המצב שלרש אין כל. ולזה צ"ל כללות העבודה של בני"י [צדיק יסוד עולם, שהוא הבן שבשבילו הוא הצמצום מלמעלה באופן שעל ידו יומשכו כל הענינים למטה (כידוע¹⁰⁷ בפירו גולל אור מפני חושך וחושך מפני אור¹⁰⁸)], וכנ"ל (ס"ה) בענין בן פורת יוסף בן פורת עלי עין] שנרמזת במשכן ומקדש, החל מקרשי המשכן — שגם בהרי"ש יתוסף יו"ד מאחוריו, היינו הביטול דאזעירת גרמה, שע"ז

במעשה המשכן, דענינו הוא מ"ש⁹ ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, שבו ועל ידו הי' המשכת השכינה. והנה התחלת המשכן הי' בהקרשים¹⁴, שעשו אותם מעצי שיטים, וכמ"ש¹⁵ ועשית את הקרשים למשכן עצי שיטים עומדים. והענין בזה הוא [כמו שמבאר בהמאמר שם¹⁶ ע"פ הגמרא¹⁷ והמדרש¹⁸] דשיטים הוא מלשון שטות, והוא השטות דלעו"ז, כמארז¹⁹ אין אדם עובר עבירה אא"כ נכנס בו רוח שטות, והעבודה היא להפוך ע"י אתכפיא ואתהפכא את השטות דלעו"ז לשטות דקדושה [כמאמר²⁰ אהני לי' שטותי' לסבא]. וזהו מה שהקרשים היו מעצי שיטים, שע"י עבודת האדם עושים מהשטות דלעו"ז (שיטים) קרשים למשכן. וזהו ג"כ השם קרשים, דקרש הוא אותיות שקר, אלא שבצירוף אחר, והיינו שענינם הוא שמשקר העולם עושים קרש למשכן, וע"ז מקימים (שטעלט מען אויף) את המשכן.

ב) התחלת ההמשכה היתה בעת מ"ת, אבל בעיקר ובגילוי הי' זה בעשיית המשכן.

ג) ובענין המשכן הוראה נצחית. דהנה כל מעשי ידי משה הם נצחיים¹⁰, ומשו"ז גם המשכן שעשה משה הוא נצחי, דמזה מובן ש[ננוסף ע"ז שכל התורה — שכוללת גם סיפור מעשה ידי משה — היא נצחית¹¹ הנה] ענין המשכן עצמו הוראה נצחית בכל זמן ובכל מקום לכאור"א מישראל, — עליהם נאמר¹² זכרו תורת משה עבדי, ותורה צוה לנו משה מורשה קהילת יעקב¹³.

(9) תרומה כה, ח.

(10) סוטה ט, א.

(11) תניא רפ"ז.

(12) מלאכי ג, כב.

(13) ברכה לג, ד.

(14) ראה פ"י הראב"ע תרומה כו, טו.

(15) תרומה שם.

(16) ס"ג.

(17) סנהדרין קו, א.

(18) ספרי ר"פ בלק. במדב"ר פ"כ, כב. תנחומא בלק טז.

(19) סוטה ג, א.

(20) כתובות יז, א.

(104) פ"ו.

(105) ואתחנן ד, יט.

אורה ד"ה בכ"ה בכסלו פנ"ז. סה"מ תרנ"ט

ע' עה. המשך תער"ב ח"א ע' תקנ"ד. סה"מ

תרע"ח ע' שעה. ד"ה ויקח ה"א תרצ"ה פרק

כט. סה"ש תרצ"א ע' 260. וש"נ.

(106) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן תקע"א

ע' קעג. תו"ח נח עה, ג.

(107) ראה מאמרי אדמו"ר הזקן ענינים ע'

שיז. תו"ח תצוה תסד, ב (שיח, ג). שערי

(108) בתפלת ערבית.

נעשה כלי מוכשר לקבל מהיו"ד, ביו"ד נברא העוה"ב, הגילוי דנועם הוי', ע"י בחי' יסוד דאחיד בשמיא וארעא. וכל זה נעשה ע"י עבודתם של ישראל בקיום התומ"צ במשך שית אלפי שנים דהוה עלמא, ובפרט בעקבתא דמשיחא, שאז העבודה היא באופן דמן המיצר ביותר, הנה ע"י מן המיצר קראתי י"ה¹⁰⁹ נעשית גם ההמשכה באופן נעלה יותר, שע"י פועלים הגילוי דלעתיד לבוא, ונגלה כבוד הוי' וגו', ונגלה דייקא, היינו, שהענין עצמו ישנו כבר (דער ענין איז שוין דאָ), אלא שהוא בהעלם, והחידוש דלעתיד לבוא אינו אלא בכך שהענין יהי' בגילוי, ועד שראו כל בשר, אפילו בהמות וחיות (כנ"ל). וזה יהי' בעגלא דידן במהרה ממש, כאמור, ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו כי פי הוי' דיבר.

(109) תהלים קיח, ה. וראה סה"מ אעת"ר ע' א.

ב"ה. נוסח המברק שהואיל כ"ק אדמו"ר שליט"א לשלוח לאנ"ש שי' בכל מרחבי תבל לקראת יום ההילולא יו"ד שבט, ה'תשל"ז

שבת שלום והילולא והתועדויות פעילות והמשכם ופירותיהם בכל הימים שלאחריהם ועד שיקויים היעוד דתרוממנה קרנות צדיק מלכא משיחא ובני ישראל יוצאים ביד רמה בגאולה האמתית והשלימה על ידי משיח צדקנו.

בברכה להצלחה רבה בכל הנ"ל.

מנחם שניאורסאהן

נדפס באגרות-קודש חל"ב ע' קיב. ומשמם נעתקו המ"מ דלקמן. תרוממנה קרנות צדיק: תהלים עה, יא (פרק תהלים המתאים לשנות כ"ק אדמו"ר). וראה הנסמן באג"ק שם אגרת יא'תתקנד בשוה"ג. מלכא משיחא: מדרש תהלים שם. ובני ישראל יוצאים ביד רמה: בשלח יד, ת.

בס"ד. מוצש"ק פ' בא, יו"ד שבט, ה'תשל"ז*

באתי לגני אחותי כלה², ומביא ע"ז כ"ק מו"ח אדמו"ר בעל היאצ"ט וההילולא במאמרו הידוע ליו"ד שבט תש"י, דאיתא במדרש רבה³ לגן אין כתיב כאן אלא לגני לגנוני, למקום שהי' עיקרי [היינו עיקר דירתו] בתחילה, ד[בעת בריאת העולם] עיקר שכינה בתחתונים הי', ועל ידי הענינים בלתי רצויים שהיו לאחרי זה נסתלקה השכינה מארץ לרקיע עד שנסתלקה לרקיע השביעי. ואחר כך עמדו שבעה צדיקים והורידו את השכינה למטה, החל מאברהם אבינו שהוריד את השכינה מרקיע ז' לו' עד כי משה שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין⁵, הורידה למטה בארץ. וזהו כללות ענין עבודת הצדיקים, ועמך כולם צדיקים⁶, להמשיך השכינה למטה, כמ"ש צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עלי', דעבודת צדיקים היא וישכנו — להשכיך, לעד — השכינה, בחינת שוכן עד מרום וקדוש⁸, עלי' — למטה בארץ. והמשכת השכינה למטה שעל ידי משה היתה

(א) וידוע דבמדרש ואגדה רוב סודות התורה גנוזין בהם, וכן מדות טובות, כדאיתא באגה"ק⁴ בנוגע לאגדות שבס' עין יעקב, ועד"ז הוא בשאר המדרשים.

(* יצא לאור בשעתו, "ט"ו שבט ה'תשל"ז").

"המאמר נאמר ב' פעמים — בהתועדויות דיום ש"ק יו"ד שבט, ובמוצש"ק — עם שינויים והוספות. כיסוד מדפיסים המאמר שנאמר בפרסום יותר — בהתועדויות דמוצש"ק, וההוספות דיום ש"ק באים בהערות. המ"מ — הן לפני המאמר והן להוספות שבהערות — באים בשולי הגליון".

- 1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק השביעי* מהמשך באתי לגני הישי"ת.
- 2) שה"ש ה, א.
- 3) שה"ש במקומו.
- 4) סכ"ג.
- 5) ויק"ר פכ"ט, יא.
- 6) ישעי' ס, כא.
- 7) תהלים לז, כט.
- 8) ע"פ נוסח התפלה — שחרית דשבת ויו"ט. ובשהש"ר שם: שוכן עד וקדוש שמו (ישעי' ג, טו).

(* הפרק השייך לשנה זו — ראה תוי"מ סה"מ באתי לגני ח"א ע' vi. וש"נ.